

NUMER 1 · 2024

CZASOPISMO

UNIwersYTETU JANA KOCHANOWSKIEGO W KIELCACH

ISSN 2720-1805

SŁOWO WSTĘPNE

Doniosłym wydarzeniem dla społeczności akademickiej naszego Uniwersytetu jest wybór mojej następczyni. W dniu 11 kwietnia 2024 roku, o godzinie 17.00 przewodniczący Komisji Wyborczej UJK prof. Roman Starz ogłosił, że nowym rektorem naszej Uczelni została prof. dr hab. Beata Wojciechowska, dotychczasowa dziekan Wydziału Humanistycznego. Serdecznie gratuluję Pani Profesor, życzę wiele energii i sił do wszelkich, a szczególnie prorozwojowych decyzji, służących wzmocnieniu prestiżu UJK.

W tym numerze „Czasopisma UJK” znajdą Państwo sylwetkę nowej rektor, a w następnych numerach zamieścimy więcej informacji na temat planów rozwoju i wzmocnienia potencjału badawczego i dydaktycznego UJK.

Ważnym strategicznym działaniem w życiu Uczelni jest poszerzanie umiędzynarodowienia – w sferze wymiany naukowej pracowników oraz doktorantów i studentów. Już teraz intensyfikowane są działania na rzecz rozwijania wielośrodkowych interdyscyplinarnych badań międzynarodowych oraz większego umiędzynarodowienia kształcenia, ale potrzeba szerokiej mobilizacji i zaangażowania wszystkich wydziałów i instytutów, aby sprostać tym ambitnym oczekiwaniom. Rozpoczęto tworzenie zespołu Welcome Centre, aby usprawnić administracyjnie wszystkie prace w zakresie umiędzynarodowienia.

W bieżącym wydaniu warto zwrócić uwagę na teksty dotyczące m.in. organizacji kształcenia na farmacji, znaczenia anatomii – królowej nauk medycznych – w kształceniu medyków, umiędzynarodowienia polskich uczelni, nawiązania współpracy naukowej i dydaktycznej z University of Texas Rio Grande Valley,

sukcesu zespołu fizyków z dr. hab. prof. Dariuszem Banasiem, prof. UJK, na czele.

Interesujący artykuł z cyklu „Poznaj naszych absolwentów” przedstawia Anitę Kijanę, która ukończyła dwa kierunki UJK. Duże zainteresowanie wywołuje opisywany w niniejszym wydaniu projekt „Dzisiaj uczeń – jutro student”, który, mam nadzieję, będzie służył prawdziwej promocji UJK i zwiększył atrakcyjność kształcenia na naszej Uczelni.

Zapraszam do lektury wszystkich tekstów w naszym „Czasopiśmie”, w którym zwracamy uwagę na coraz większą aktywność naszych studentów również w zakresie wymiany międzynarodowej. Interesująco o swoim wyjeździe na Cypr i studiach w Alexander College w ramach programu Erasmus+ napisała Patrycja Gola. Pobyt na tej malowniczej wyspie nie tylko wzbogacił jej umiejętności, ale również otworzył przed nią wspaniałe perspektywy działania w świecie mody. Jak smakuje świat, możemy przekonać się dzięki lekturze cyklu „Gotowanie z Erasmusem” – tym razem studentki z Chin gotują i opowiadają o chińskich pierożkach jiaozi.

Proszę też o uważną lekturę jakże aktualnego felietonu prof. Piotra Zbróga – o tym, czy można, czy nie można mówić *Murzyn*.

Z wiosennymi pozdrowieniami życzę Czytelnikom interesującej lektury!

prof. dr hab. n. med. STANISŁAW GŁUSZEK
rektor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

CZASOPISMO UNIWERSYTETU
JANA KOCHANOWSKIEGO W KIELCACH
nr 1 (10) | 2024

RADA PROGRAMOWA
Adam Cedro
Olga Dąbrowska-Cendrowska
Tomasz Gajewski
Agnieszka Gałuszka
Francesco Giacosa
Paweł Kurtek
Piotr Zbróg
Anna Kacprzak – sekretarz

REDAKCJA
Piotr Burda – redaktor naczelny
piotr.burda@ujk.edu.pl
Magdalena Brzezińska – redaktor
Marek Markowski – skład i oprac. graficzne
Michał Brzoza, Izabela Frankowicz

PROJEKT
Anna Domańska

FOTOGRAFIE
Okładka: prof. dr hab. Beata Wojciechowska,
rektor elekt UJK (fot. Marek Picheta)

Fotografie nieopisane pochodzą
z archiwum UJK.

WYDAWCA
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
25-369 Kielce, ul. Żeromskiego 5
www.ujk.edu.pl

DRUK
Wydawnictwo
Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach
25-369 Kielce, ul. Żeromskiego 5
tel. 41 349 72 65
e-mail: wyd@ujk.edu.pl
wydawnictwo.ujk.edu.pl

ISSN 2720-1805
Nakład 200 egzemplarzy
Numer zamknięto 19 kwietnia 2024 roku.

SPIS TREŚCI

4 **HABEMUS RECTOREM!**

NOWY REKTOR

12 **FARMACJA PO RAZ PIERWSZY**
15 **AKADEMIA DLA NASTĘPCÓW KAPUŚCIŃSKIEGO**
16 **CZAS NA ROLNICTWO I LOGISTYKĘ**
18 **RUSZYŁ PROJEKT „DZIŚ UCZEŃ – JUŻTO STUDENT”**
20 **WYDARZENIA**

ARTUALNOŚCI

(UNIWERSYTET EDUKACJI OBYWATELSKIEJ PO RAZ PIĄTY, UJK W GRONIE LAUREATÓW REGIONALNEJ INICJATYWY DOSKONAŁOŚCI, NOC BIOLOGÓW, KOLEJNE WYRÓŻNIENIE DLA PROF. PAWŁA OPALIŃSKIEGO, NAGRODY MIASTA KIELCE DLA NAUKOWCÓW UJK, ORIENTATION DAYS 2024, Z SERCEM O SERCU, TYDZIEŃ GEOMORFOLOGII W UCZELNIANYM LAPIDARIUM, WYKŁADOWCY ROKU I PRZYJACIELE STUDENTÓW, III DUKENDO AKADEMICKIE, „HUMAN I STYKA!”, MŁODA POLSZCZYŻNA, KONFERENCJA PRAW CZŁOWIEKA W WARSZAWIE, WSPÓLNIE TWORZYMY HISTORIĘ)

26 **PO WIEDZĘ DO POLSKI**
30 **NAUCZYŁAM SIĘ OTWARTOŚCI**
NA RÓŻNORODNOŚĆ

LUDZIE I NAUKA

32 **SZANSE NA NOWĄ WSPÓŁPRACĘ**
36 **NASI NAUKOWCY W „NATURE”**
38 **ZAFASCYNOWANI FABRYKĄ CIAŁA**
44 **LEKCJA ANATOMII DLA... AKTÓRÓW**
46 **SPIRALA KONFLIKTU**

50 **WSPÓŁPRACA – PRZYSZŁOŚĆ NAUKI**
54 **W KRAJNIE CHIŃSKICH PIEROŻKÓW**

ERASMUS+

NOWOŚCI WYDAWNICZE

56 **WYDAWNICTWO UJK**

NA KOŃCU JĘZYKA

61 **O CO CHODZI Z TYM MURZYNYM,**
CZYLI „STOP CALLING ME MURZYŃ”

HABEMUS RECTOREM!

11 kwietnia 2024 roku stuosobowe Kolegium Elektorów UJK wybrało prof. dr hab. Beatę Wojciechowską na funkcję rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w kadencji 2024–2028. Swoje obowiązki obejmie 1 września.

Fot. Piotr Burda

Wybory na funkcję rektora uczelni to wielkie wydarzenie zarówno dla kandydatów ubiegających się o głosy reprezentantów społeczności akademickiej, jak i dla samej uczelni. Ścierają się wtedy różne wizje przyszłości uczelni, ale i diagnozy jej aktualnego funkcjonowania. Spotkania podczas kampanii wyborczej stwarzają naturalną okazję do zadawania pytań i podjęcia dyskusji. Tak było również w tegorocznej kampanii.

TRZY KANDYDATURY

W skład Uniwersyteckiej Komisji Wyborczej weszli: dr Beata Bugajska-Jaszczołt, dr Magdalena Kwiatkowska, mgr Marcin Małek, dr Rafał Miernik, dr inż. Ireneusz Musiałek, Sylwia Nawrot, dr Marek Osman, dr Monika Pierzak-Stępień, dr Agnieszka Strzelecka, mgr Monika Żelazna. Komisji przewodniczył dr hab. Roman Starz, prof. UJK.

Kandydaci na funkcję rektora mogli zgłaszać swoje kandydatury od 8 do 15 lutego 2024 r. Oprócz CV i wymaganych dokumentów, określonych przez Uniwersytecką Komisję Wyborczą, musieli również złożyć dokument przedstawiający ich wizję rozwoju UJK w latach 2024–2028.

W kolejnym tygodniu, od 15 do 22 lutego, mogli być zgłaszani kandydaci do Kolegium Elektorów UJK na tę kadencję. 4 marca odbyły się wybory do kolegium, w których to wyborach wyłoniono 100 elektorów: 20 reprezentantów społeczności studenckiej (studentów i doktorantów), 8 reprezentantów pracowników niebędących nauczycielami akademickimi uczelni i 72 reprezentantów nauczycieli akademickich.

Kolejna ważna data to 20 marca, kiedy to Uniwersytecka Komisja Wyborcza ogłosiła kandydatów rekomendowanych na funkcję rektora UJK: dr hab. inż. Barbarę Gawdzik, prof. UJK – zgłoszoną przez 133 pracowników (nauczycieli akademickich i pracowników niebędących nauczycielami akademickimi), prof. dr hab. Jacka Semaniaka – zgłoszonego przez Radę Uczelni i 118 pracowników (nauczycieli akademickich i pracowników niebędących nauczycielami akademickimi) oraz prof. dr hab. Beatę Wojciechowską – zgłoszoną przez Radę Uczelni, 15 członków Senatu i 75 pracowników

(nauczycieli akademickich i pracowników niebędących nauczycielami akademickimi).

UNIwersYTET, KTÓRY ŁĄCZY

Kandydaci chętnie spotykali się i rozmawiali z pracownikami i studentami uczelni. Spotkania na wydziałach i w rektoracie przyciągały liczne grono słuchaczy.

Dr hab. **Barbara Gawdzik**, prof. UJK i obecna prorektor ds. kształcenia w swoim haśle wyborczym przekonywała, że „Łączy nas Uniwersytet”.

– Pragnę zaoferować wspólnocie akademickiej moją kreatywność, pracowitość oraz bogate doświadczenie organizacyjne. Jednak nade wszystko chciałabym zadeklarować gotowość do dyskusji. Moim priorytetem będzie wypracowanie optymalnych rozwiązań z państwa udziałem. Uważam, że rektor – w sprawach dotyczących uczelni – powinien podejmować przemyślane i odważne decyzje, być osobą otwartą na ludzi i ich pomysły, a przede wszystkim skutecznie budować prestiż uniwersytetu z zachowaniem najwyższych standardów oraz tradycji akademickich – mówiła podczas jednego ze spotkań.

W założeniach swojego programu na nadchodzącą kadencję duży nacisk kładła na transparentność systemu zatrudnienia i awansów, a także wynagrodzeń, podwyżek i nagród wszystkich pracowników. Postulowała stworzenie i wprowadzenie programu zatrudnienia najbardziej utalentowanych absolwentów (po UJK i spoza uczelni), zwiększenie autonomii wydziałów i uprawnień dziekanów, odciążenie nauczycieli akademickich od prac i procedur biurokratycznych, rozwijanie uniwersytetu „przyjaznego dla środowiska”, wprowadzenie Akademickiego Budżetu Obywatelskiego uniwersytetu. Kandydatka obiecywała realizację programu cyklicznych spotkań i wspólnych projektów edukacyjnych oraz współudział uczelni w programie Próbną Matura i Międzynarodowy Salon Edukacyjny. Z kolei pracowników zapewniała, że jako rektor będzie działać na rzecz poprawy warunków pracy oraz zwiększenia wsparcia w zakresie równego traktowania, ochrony przed mobbingiem, dyskryminacją i wszelkimi formami wykluczenia.

- 1 Dr hab. Barbara Gawdzik, prof. UJK przekonywała w swoim haśle wyborczym, że „Łączy nas Uniwersytet”.
- 2 Prof. dr hab. Jacek Semaniak dziękował za zgłoszenie jego kandydatury i wszystkie gesty życzliwości.
- 3 Prof. dr hab. Beata Wojciechowska podkreślała, że każdy z pracowników i studentów jest „nośnikiem marki UJK”.

Fot. Michał Brzoza

W jej programie znalazły się również: dalsze udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami, wzmocnienie nacisku na przygotowanie studentów i doktorantów do budowania kariery i funkcjonowania na rynku pracy po ukończeniu studiów; wzmocnienie inicjatyw na rzecz umiędzynarodowienia edukacji i badań naukowych na uczelni, utworzenie międzywydziałowej oraz międzyuczelnianej platformy współpracy badawczej. Obecna prorektorka Barbara Gawdzik zapowiedziała też powołanie Rzecznika Praw Studentów i Doktorantów, skomunikowanie Kampusu i domów studenta ścieżką rowerową.

chęciami do wzięcia udziału w tegorocznych wyborach. Wszelkie gesty życzliwości były i są dla mnie niezmiernie ważne i motywujące – przyznał na jednym ze spotkań w kampanii wyborczej. W swoim programie podkreślał, że uczelnia to nie tylko instytucja, ale przede wszystkim wspólnota, w której każdy talent jest ważny, a różnorodność stanowi o jej wartości. Przekonywał, że Uniwersytet Jana Kochanowskiego – sprawnie zarządzany i z nowoczesną infrastrukturą – powinien stać się centrum wiedzy i innowacji w regionie świętokrzyskim, a także partnerem w krajowym i światowym nurcie nauki i edukacji. W jego wizji

ukowych, oferty badawczej i komercyjnej. Propozycją było wdrożenie programu mentoringu dla byłych pracowników o znaczącym dorobku naukowym i dydaktycznym.

Przekonywał, że obecnie trzeba kłaść mocny nacisk na kształcenie „dla przyszłości”, czyli oferować nowoczesne formy kształcenia i praktyczne umiejętności na najwyższym poziomie. W jego programie znalazła się też budowa nowej siedziby Wydziału Sztuki, modernizacja domów studenta, a także inwestycje w rozwiązania techniczne, które pozwolą zmniejszyć koszty utrzymania obiektów. Były rektor w swoim programie wyborczym umie-

wała, że w swoich działaniach będzie kierować się zasadami: szacunku, otwartości, dialogu, zaufania i odwagi.

– Uniwersytet to strefa wolności akademickiej, dialogu, tworzenia i dzielenia się wiedzą, kształtowania odpowiednich umiejętności oraz kompetencji. Najważniejszą wartością uniwersytetu jest cała społeczność akademicka: wszyscy pracownicy, studenci i doktoranci. Pamiętając o tradycji, kultywując etos akademicki, powinniśmy zabiegać o ciągły rozwój, dbać o poziom oraz organizację badań naukowych i działań artystycznych – mówiła na spotkaniach podczas kampanii

UNIWERSYTET – OKNO NA ŚWIAT
Kolejny kandydat, prof. dr hab. **Jacek Semaniak** znał bardzo dobrze specyfikę kierowania uniwersytetem, ponieważ dwukrotnie pełnił funkcję prorektora UJK, a następnie przez dwie kadencje był rektorem tej uczelni. – Dziękuję wszystkim, którzy sprawili, że mogę ponownie stanąć przed społecznością Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach jako kandydat na rektora w kadencji 2024–2028. Tym, którzy udzielili mi bezpośredniego poparcia, zgłaszając moją kandydaturę, jak i wszystkim, którzy w licznych rozmowach za-

UJK miałyby pełnić rolę „świętokrzyskiego okna na świat”. Profesor Semaniak obiecywał również skuteczną realizację polityki równości i przeciwdziałania mobbingowi, wdrożenie rozwiązań systemowych premiujących wyróżniających się pracowników, rozwijanie programów kariery zawodowej oraz szkoleń na rzecz aktywizacji zawodowej studentów i absolwentów. Podkreślał też, że dla budowania uczelni jako marki istotne jest rozwijanie interdyscyplinarnych kierunków badań oraz tworzenie repozytoriów umożliwiających upowszechnianie wiedzy na temat zespołów na-

ścił również zapewnienie uniwersyteckiego standardu warunków lokalowych Filii w Sandomierzu, rozbudowę narzędzi informatycznych wspomagających funkcjonowanie uczelni, w tym wdrożenie elektronicznego obiegu dokumentów i warunków dla efektywnej realizacji zadań w warunkach pracy zdalnej. Pracownikom uczelni i studentom obiecał dostęp do otwartej infrastruktury sportowej UJK.

UNIWERSYTET – STREFA DIALOGU
Trzecia kandydatka, prof. dr hab. **Beata Wojciechowska** opatrzyła swój program wyborczy hasłem „Razem tworzymy uniwersytet” i przekony-

wyborczej. Podkreślała, że każdy z pracowników i studentów jest „nośnikiem marki UJK”. – Przywiązanie do swobodnej wymiany myśli, prawdy, dobra, piękna, tolerancji i szacunku jest podwaliną, na której możemy umacniać nasz uniwersytet. Z kolei pragnienie poznania i kształtowania świata oraz pasja do dzielenia się wiedzą są siłą napędową zmian, które pozwalają nam na osiągnięcie coraz to nowych celów – zapewniała prof. Wojciechowska. Według niej priorytetami uczelni powinny być: dalszy rozwój badań naukowych i działalności artystycznej, utrzymanie wysokiego poziomu

Fot. Piotr Burda

NOWA REKTOR

Profesor Beata Wojciechowska urodziła się w 1963 r. w Kielcach. W 1982 r. ukończyła II liceum Ogólnokształcące im. J. Śniadeckiego w Kielcach. Podczas studiów w Instytucie Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, podjętych w 1982 r., aktywnie działała w Studenckim Naukowym Kole Historyków, któremu przewodniczyła (1983–1986).

W 1987 r. obroniła z wynikiem bardzo dobrym pracę magisterską „Dziecko w kulturze Polski średniowiecznej”, napisaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Stanisława Byliny. W tym samym roku, w wyniku przeprowadzonego postępowania konkursowego, została zatrudniona jako asystent w Zakładzie Historii Średniowiecznej Instytutu Historii Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Od 1988 r. uczestniczyła w zebraniach Pracowni Dziejów Społeczeństwa i Kultury Średniowiecznej w Instytucie Historii PAN w Warszawie. W 1992 r. odbyła staż naukowy w Instytucie Historii PAN w Warszawie. Przedmiotem jej badań była kultura tradycyjna polskiego średniowiecza, a w szczególności problematyka roku obrzędowego. Efektem tych zainteresowań była rozprawa doktorska „Obrzędy doroczne w ludowej kulturze tradycyjnej polskiego średniowiecza”, którą obroniła w lutym 1997 r. w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.

W 1997 r. została zatrudniona jako adiunkt w Zakładzie Historii Średniowiecznej Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach. W 2010 r. uzyskała habilitację na podstawie książki *Ekskomunika w Polsce średniowiecznej. Normy i funkcjonowanie*, która uzyskała Nagrodę KLIO II stopnia w kategorii monografii naukowej. W 2011 r. została zatrudniona na stanowisku profesora nadzwyczajnego. W 2021 r. uzyskała tytuł profesora w dziedzinie nauk humanistycznych.

W latach 2012–2020 pełniła funkcję dyrektora Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, a od 2020 r. piastuje funkcję dziekana Wydziału Humanistycznego.

W latach 1999–2002 była kierownikiem Studiów Podyplomowych w Instytucie Historii wówczas Wyższej Szkoły Pedagogicznej, a następnie Akademii Świętokrzyskiej. W latach 1999–2002 pełniła funkcję sekretarza redakcji „Almanachu Historycznego”.

Od 1989 r. jest członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego i Komitetu Okręgowego Olimpiady Historycznej w Kielcach. Od 2012 r. pełni funkcję przewodniczącej tegoż Komitetu. Od 2008 r. wchodzi w skład Rady Wydziału Humanistycznego. W 2014 r. została senatorem Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

CZAS NA WYBÓR

Emocjonująca kampania dobiegła końca i 11 kwietnia odbyły się wybory nowego rektora. Kolegium Elektorów zebrało się dwukrotnie, ponieważ w pierwszej turze głosowania nie udało się wyłonić zwycięzcy. Najwięcej głosów (38) uzyskała Barbara Gawdzik, o jeden głos mniej otrzymała Beata Wojciechowska, a Jacek Semaniak zdobył 25 głosów. W drugiej turze 55 spośród stu elektorów oddało swój głos na profesor Wojciechowską, profesor Gawdzik uzyskała 45 głosów. Tym samym prof. dr hab. Beata Wojciechowska została nowym rektorem Uniwersytetu Jana Kochanowskiego. 15 kwietnia przewodniczący Uniwersyteckiej Komisji Wyborczej przekazał prof. Wojciechowskiej akt wyboru.

Nowa rektor swoje obowiązki przejmie 1 września br. – Zapewniam o zrównoważonym rozwoju wszystkich wydziałów, filii, jednostek ogólnouczelnianych i Szkoły Doktorskiej. Będę wierna swojemu hasłu „Razem tworzymy Uniwersytet” – mówiła tuż po ogłoszeniu wyników prof. Beata Wojciechowska, dziękując za okazane zaufanie. Beata Wojciechowska będzie dwunastym rektorem i drugą kobietą, która pokieruje naszą Uczelnią. W latach 2005–2012 obowiązki rektora pełniła prof. Regina Renz, również historyk.

kształcenia, zintensyfikowanie współpracy międzynarodowej, zrównoważony rozwój wszystkich wydziałów, filii i jednostek ogólnouczelnianych oraz Szkoły Doktorskiej, wspólne działania z podmiotami obecnymi na rynku pracy, poprawa warunków pracy wszystkich pracowników bez względu na zajmowane stanowisko. Ważnym zadaniem jest także uproszczenie biurokratycznych procedur oraz usprawnianie procesu podejmowania decyzji. Prof. Beata Wojciechowska zapewniała, że będzie wspierać finansowo koła naukowe i samorząd studencki, ale też zadba o system wsparcia psychologicznego dla studentów. Zadeklarowała poszerzenie oferty dydaktycznej – odpowiadającej potrzebom regionu i kraju (stanowisko analiz

edukacyjnych), wsparcie dla nauczycieli akademickich zatrudnionych na etatach dydaktycznych (publikacje, konferencje, szkolenia, granty), wprowadzenie nowoczesnych usług edukacyjnych (mikrokursy, kursy, szkolenia, studia podyplomowe on-line). Zapowiedziała podjęcie budowy nowej siedziby Wydziału Sztuki, przeprowadzenie nadbudowy budynku A na Wydziale Prawa i Nauk Społecznych, modernizację budynku B na Wydziale Nauk Ścisłych i Przyrodniczych, kontynuację działań zmierzających do rozwoju i wzmocnienia infrastruktury kształcenia medycznego, a także modernizację infrastruktury dydaktycznej i technicznej we wszystkich jednostkach.

FARMACJA PO RAZ PIERWSZY

Studenci farmacji – pierwszy rocznik nowo otwartego kierunku w Collegium Medicum Uniwersytetu Jana Kochanowskiego – mają za sobą pierwszy semestr. Przed nimi jeszcze dziesięć semestrów edukacji na najwyższym poziomie i szansa na zdobycie atrakcyjnego zawodu z uprawnieniami do pracy w całej Unii Europejskiej.

Dzięki pozytywnej opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej, Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Edukacji i Nauki, dotyczącej kierunku, studenci farmacji mogli w październiku 2023 roku rozpocząć studia. Podczas uroczystej immatrykulacji zostali przyjęci w poczet studentów uczelni, dołączając tym samym do studentów reszty kierunków Collegium Medicum, czyli studentów: kierunku lekarskiego, dietetyki, kosmetyki, pielęgniarstwa i położnictwa, zdrowia publicznego, ratownictwa, fizjoterapii, wychowania fizycznego i bioinżynierii. Na pierwszym roku farmacji studenci uczą się przedmiotów podstawowych takich jak: anatomia, fizjologia, pierwsza pomoc, techniki informacyjno-komunikacyjne, komunikacja interpersonalna, biologia, historia filozofii, biofizyka, chemia ogólna i nieorganiczna, matematyka ze statystyką, język łaciński, historia farmacji, genetyka i biologia molekularna, botanika farmaceutyczna, język obcy. Ponadto studenci wybierają profil zgodny z ich zainteresowaniami, spośród trzech modułów: biologicznego, analityczno-przemysłowego lub klinicznego, w ramach których uczą się przedmiotów kierunkowych. Spośród oferowanych przez uczelnię przedmiotów wsparcia procesów uczenia

nasi studenci farmacji wybrali przedmiot radzenie sobie ze stresem.

Jednolite studia magisterskie na kierunku farmacja w Collegium Medicum UJK w Kielcach są prowadzone zgodnie z wymogami Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz wymaganiami dotyczącymi kształcenia określonymi w przepisach prawa Unii Europejskiej. Uzyskanie dyplomu magistra farmacji daje więc możliwość zatrudnienia na terenie Polski oraz krajów Unii Europejskiej bez konieczności nostryfikacji dyplomu. Po ukończeniu 11 semestrów nauki studenci będą mogli wykonywać atrakcyjny zawód farmaceuty, który jest samodzielnym zawodem medycznym oraz zawodem zaufania publicznego.

NAUCZANIE INTERDYSCYPLINARNE

Jednolite studia magisterskie na kierunku farmacja w Collegium Medicum UJK cechuje nowoczesny model kształcenia, który zapewnia połączenie wiedzy ogólnej, teoretycznej i specjalistycznej z umiejętnościami praktycznymi, dzięki czemu absolwenci zdobędą wymagane obecnie kompetencje zawodowe. Na spotkaniu podsumowującym pierwszy semestr, które przebiegało z udziałem JM Rektora UJK prof. dr. hab. Stanisława Głuszka i Prorektora ds. medycznych dr. hab. Doroty Kozieł,

prof. UJK, studenci podkreślali, że studia nie należą do łatwych, ale byli tego świadomi, decydując się na wybór kierunku farmacja. Doświadczenia z pierwszego semestru pokazały, że studenci wysoko oceniają możliwość realizowania wybranych zajęć z anatomii w prosektorium czy ćwiczenia praktyczne ze spirometrii prowadzone w ramach przedmiotu fizjologia.

W skład kadry nauczającej wchodzi lekarze będący cenionymi specjalistami, którzy zapewniają studentom farmacji rzetelne przygotowanie praktyczne, kliniczne oraz prawne. Uczelnia odpowiada tym samym na zapotrzebowanie związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym farmaceuty, który współuczestniczy w procesie terapeutycznym. Kształcenie przez wspólną kadrę dydaktyczną na farmacji i kierunku lekarskim przełoży się w przyszłości na lepszą współpracę farmaceuty z lekarzem. Należy w tym miejscu podkreślić, że JM Rektor prof. dr. hab. Stanisław Głuszek uczestniczył w jesiennych obradach Konferencji Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych, na których kierunki lekarskie prowadzone przez uczelnie zrzeszone w KRAUM zostały docenione za wysoką jakość kształcenia, potwierdzoną certyfikatem ważnym do czerwca 2028 roku.

Trzon kadry akademickiej kierunku farmacja to praktycy zawodu z dużą wiedzą, doświadczeniem i cennymi spostrzeżeniami. Wśród wykładowców są zarówno przedstawiciele farmacji aptecznej, z doświadczeniem pracy w aptekach ogólnodostępnych, jak i osoby znające świetnie realia far-

macji szpitalnej i klinicznej. Warto podkreślić, że program studiów podlega w sposób ciągły monitorowaniu i ocenie. Takie podejście do kształcenia ma na celu podnoszenie jego jakości i jest stosowane na wszystkich kierunkach prowadzonych w Collegium Medicum. Program studiów jest aktualizowany i doskonalony – również dzięki uwagom od studentów, nauczycieli akademickich oraz współpracujących z CM interesariuszy zewnętrznych. Wysoko cenimy współpracę z: firmami farmaceutycznymi, producentami leków i dermokosmetyków, szpitalami, Świętokrzyskim Centrum Onkologii, firmami biotechnologicznymi, kierownikami aptek, Kielecką Okręgową Izbą Aptekarską i konsultantem wojewódzkim w dziedzinie farmacji. Współpraca ta umożliwia dostosowywanie programów studiów do aktualnych potrzeb rynku pracy, reagowanie na zmieniające się trendy, a także wymianę informacji i doświadczeń ze szczególnym uwzględnieniem możliwości nabywania przez studentów kompetencji zawodowych.

W Collegium Medicum UJK funkcjonują dwa instytuty: Instytut Nauk Medycznych i Instytut Nauk o Zdrowiu oraz Katedra Nauk Farmaceutycznych. Licząca obecnie ponad dwieście osób kadra pracowników naukowo-dydaktycznych realizuje kilkanaście krajowych i międzynarodowych grantów badawczych. Sprzyja to połączeniu nauczania ze ścieżką badawczą. W Katedrze Nauk Farmaceu-

tycznych prowadzone są tradycyjne oraz nowatorskie badania dyscyplinarne i interdyscyplinarne w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu. Najważniejsze kierunki tych badań to: badania biotechnologiczne, fitochemiczne, badania aktywności biologicznej związków pochodzenia naturalnego i roślinnych kultur in vitro, zastosowanie ekstraktów roślinnych w preparatach kosmetycznych i farmaceutycznych, opieka farmaceutyczna i diagnostyka molekularna.

DOSKONAŁE WYPOSAŻENIE

Zajęcia dydaktyczne dla studentów farmacji realizowane są w ramach infrastruktury Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Jednostka dysponuje własną bazą dydaktyczną, gwarantując kształcenie w dogodnych, odpowiadających europejskim standardom warunkach. Z najnowszych należy wymienić Centrum Symulacji Medycznej, które dysponuje salami symulacyjnymi – zapewniają one realizację efektów kształcenia na najwyższym poziomie. Korzystając z nowoczesnego wyposażenia studenci zrealizowali już przedmiot pierwsza pomoc. Sale w Centrum Symulacji Medycznej wyposażone są w zaawansowane symulatory pacjentów dorosłych i pediatrycznych, sprzęt medyczny niezbędny na oddziale Intensywnej Terapii, w łóżka szpitalne oraz fantomy pielęgnacyjne. Dostępne są też sale do prowadzenia egzaminu OSCE (Objective Structured Clinical Examination, czyli Obiektywny Strukturyzowany Egzamin Kliniczny) i zajęć praktycznych w ramach planowanej pracowni do żywienia pozajelitowego czy zajęć z pacjentem standaryzowanym. W Collegium Medicum UJK ukończono projekt „Regionalna inicjatywa doskonałości dla nauki i zdrowia” finansowany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Pięcioletni projekt o wartości 12 milionów złotych pozwolił na zakup sprzętu oraz opłacenie szkoleń, staży i działań służących profilaktyce chorób cywilizacyjnych. Wiodącymi obszarami projektu były mikrobiologia i genetyka. Podczas podsumowania projektu prof. dr hab. Stanisław Głuszek, rektor UJK stwierdził, że zakupiona aparatura i doświadczenie zdobyte w ramach projektu przyczyniają się

do podniesienia doskonałości naukowej na kierunku farmacja w strukturze Collegium Medicum. Collegium Medicum współpracuje z Wydziałem Nauk Ścisłych i Przyrodniczych UJK (z Instytutem Biologii, Instytutem Chemii, Instytutem Fizyki i Instytutem Matematyki). Duża część zajęć, szczególnie z przedmiotów podstawowych realizowanych głównie na pierwszych latach studiów kierunku farmacja, odbywa się na wspomnianym Wydziale, który wyposażony jest w nowoczesną specjalistyczną aparaturę badawczą, umożliwiającą prowadzenie zajęć dydaktycznych i unikalnych badań naukowych.

Studenci farmacji mogą także uczestniczyć w wymianie akademickiej. Uczelnia oferuje im możliwość zapoznania się z najnowszymi osiągnięciami naukowymi zarówno w kraju, jak i na świecie poprzez udział w ramach wymiany krajowej w programie MOST, a także międzynarodowej w programie Erasmus+. Przyszli farmaceuci uczestniczą w międzynarodowych konferencjach i utrzymują kontakt ze studentami z zagranicy.

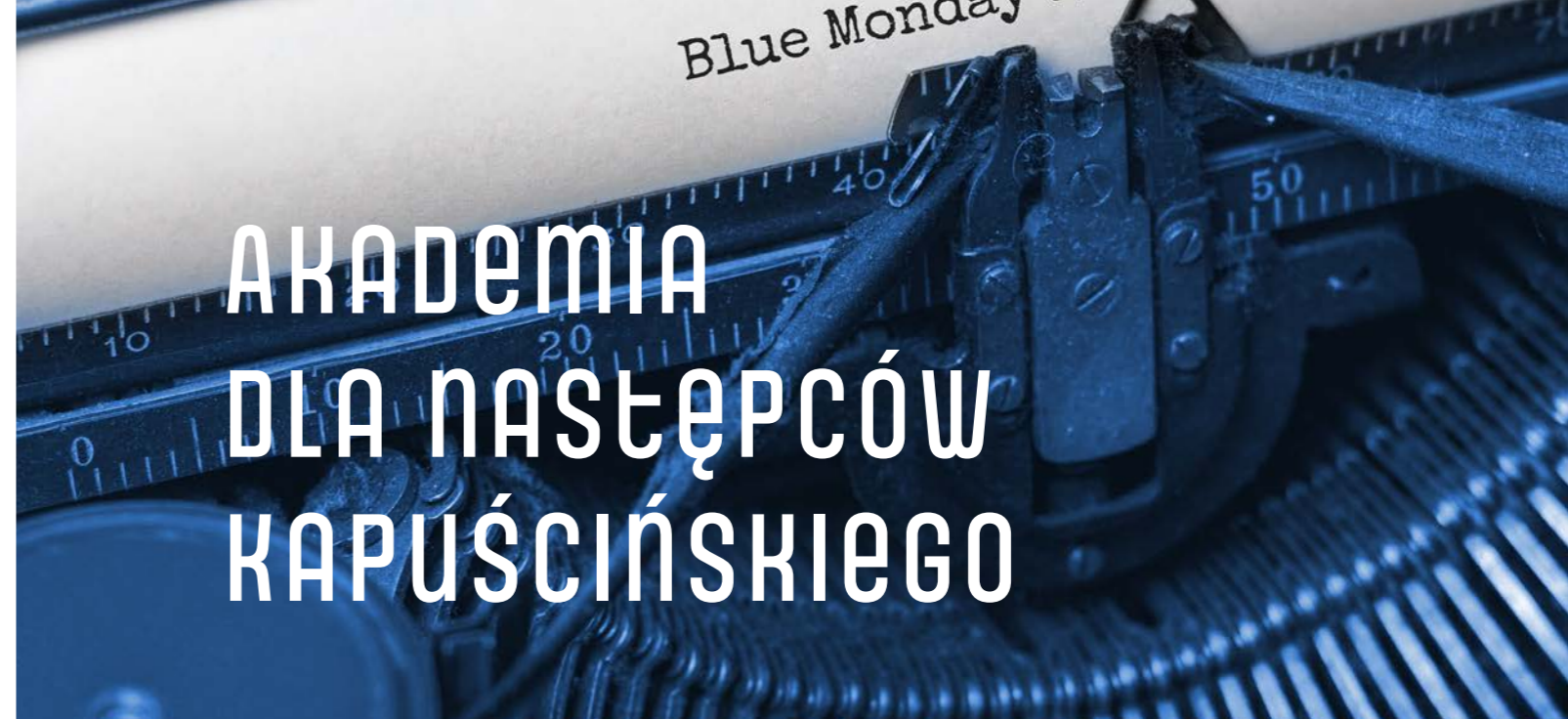
dr hab. n. farm. MAŁGORZATA WRZOSEK, prof. UJK
pełnomocnik rektora
ds. Katedry Nauk Farmaceutycznych

CZEGO UCZYMY

Zajęcia podstawowe na kierunku farmacja obejmują przedmioty: biologia, anatomia, chemia, biochemia, matematyka, psychologia.

Zajęcia kierunkowe dotyczą realizacji zagadnień związanych z opieką farmaceutyczną, chemią leków, farmakologią, lekami pochodzenia naturalnego, technologią postaci leku, syntezą i technologią środków leczniczych, farmacją kliniczną i farmakoterapią, farmakognozą czy farmakoekonomiką.

Więcej informacji na: <https://cm.ujk.edu.pl/index.php/farmacja>.

Akademia Młodych Reportażystów to dwuletni projekt skierowany do uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych z województwa świętokrzyskiego, dofinansowany ze środków budżetu państwa w ramach programu Społeczna Odpowiedzialność Nauki II. W ramach projektu uczniowie odbywają warsztaty z pisania reportażu, tworzenia reportażu radiowego i telewizyjnego, a także debaty oksfordzkiej.

W tegorocznej edycji uczestnicy projektu, oprócz cotygodniowych zajęć, wysłuchali również wykładu Kingi Strzeleckiej-Pilch na temat procesu wydawniczego, wzięli udział w spotkaniu z podróżniczką Joanną Dziwisz, która zdawała relację z podróży po Indiach, a także poznali Annę Waksmundzką, która opowiedziała o Ameryce Centralnej i Południowej. Uczniowie szlifowali swoje umiejętności z dziennikarzami Radia Em: Piotrem Michałcem, który przedstawiał elementy tła reportażowego – fotografię i muzykę w pracy dziennikarza; Weroniką Karyś i Aleksandrą Niemczyk, które objaśniały różnice pomiędzy filmem dokumentalnym a reportażem, a także Mateuszem Żelaznym, prezentującym przykłady komentarza sportowego. Młodzież odbędzie również warsztaty w studiu radiowym i telewizyjnym, zakończone finałową konferencją „Prelekcje Młodych Reportażystów”. Rekrutacja do drugiej edycji projektu rozpocznie się 15 kwietnia za pośrednictwem formularza zgłoszeniowego na stronie internetowej: akade-

mia.ujk.edu.pl. Zajęcia będą odbywały się od października 2024 r. do maja 2025 r. raz w tygodniu – popołudniami w czwartki i piątki w godzinach 16.45–18.15, 18.30–20.00. Na uczniów czeka 60 wolnych miejsc. Udział w projekcie jest bezpłatny. Serdecznie zapraszamy!

dr KATARZYNA OSTROWSKA
kierowniczka projektu

Fot. Michał Brzoza

CZAS NA ROLNICTWO I LOGISTYKĘ

Wkrótce matura i czas wyboru kierunku studiów i uczelni. Podczas tegorocznej rekrutacji bardzo atrakcyjne będą dwa kierunki studiów. Które i dlaczego?

Projekt Uniwersytetu Jana Kochanowskiego znalazł się wśród 23 projektów wybranych do realizacji w ramach konkursu „Kształcenie na potrzeby branż kluczowych” organizowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, finansowanego z funduszy unijnych. Uczelnia otrzymała 16,5 mln zł na projekt, który będzie realizowany do połowy 2029 roku.

Najbardziej zainteresowani projektem powinni być obecni maturzyści, którzy od października 2024 roku rozpoczną studia na tych dwóch kierunkach w naszej uczelni: na logistyce i rolnictwie. Kierunek logistyka już istnieje na Wydziale Prawa i Nauk Społecznych, natomiast rolnictwo to nowy kierunek studiów, który będzie prowadzony na Wydziale Nauk Ścisłych i Przyrodniczych. Wszyscy studenci pierwszego roku na tych dwóch kierunkach będą otrzymywać przez dziewięć miesięcy stypendium w wysokości ponad 2 tys. zł. Takie finansowe wsparcie to dla kieszeni studenta i jego rodziców rzecz niebagatelna. Kwota ta jest zdecydowanie wyższa niż stypendium socjalne czy stypendium za wyniki w nauce, więc warto aplikować na te kierunki. Obowiązuje limit przyjęć: na kierunku logistyka to 70 osób, natomiast na rolnictwie to jedynie 20 osób. Wszystkie one otrzymają stypendia. Wysokie stypendium jest tylko jedną z wielu zachęt do studiowania na logistyce i rolnictwie. Wsparcie obejmuje cały okres studiów. Studenci będą mogli uczestniczyć w płatnych stażach i praktykach, ze środków projektu finansowane będą wyjazdy na targi branżowe oraz wyjazdy studyjne do miejsc związanych z profilem studiów. Dla studentów kierunku logistyka przewidziano wyjazd do Hamburga, jednego z największych portów morskich Europy i centrum logistycznego. Studenci rolnictwa będą poznawać nowoczesne i ekologiczne metody upraw. W holenderskich gospodarstwach zobaczą, jak stosuje się innowacje w produkcji owoców. Przewidziano dla nich dwumiesięczne, płatne staże w gospodarstwach rolnych i ekologicznych, których w naszym regionie jest wiele. Podczas studiów mogą także zdobyć certyfikaty i kwalifikacje, dzięki którym będą mogli później

pozyskiwać dotacje, nabywać grunty rolne czy prowadzić sklep zielarski.

Studenci obydwu kierunków mogą także liczyć na dodatkowe zajęcia z języków obcych (słownictwo branżowe) czy z informatyki. W projekcie przewidziano również zajęcia wyrównawcze, które pozwolą nadrobić ewentualne braki w dotychczasowej edukacji.

Wsparcie obejmie także kadre akademicką UJK, która uczestniczyć będzie w stażach i szkoleniach w Polsce i za granicą. W ramach projektu zakupiony zostanie sprzęt pomocny w nauczaniu na tych kierunkach.

W szkołach ponadpodstawowych pojawią się pracownicy Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, którzy będą zachęcać do studiowania logistyki i rolnictwa. – Studiowanie na tych kierunkach, kluczowych branż dla rozwoju gospodarki, to dobra inwestycja w przyszłość każdego studenta – przekonuje dr Aleksandra Pisarska, koordynator projektu.

Na stronie internetowej www.ujk.edu.pl pojawią się szczegółowe informacje dotyczące projektu. Na początku czerwca ruszy internetowa rekrutacja na studia, a po ogłoszeniu wyników matury odbędzie się rekrutacja zasadnicza.

Trzymamy kciuki za dobre wyniki matury i czekamy na kandydatów na rolnictwo, logistykę oraz pozostałe kierunki na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego.

PIOTR BURDA

RUSZYŁ PROJEKT „DZIŚ UCZEŃ – JUTRO STUDENT”

To jeden z największych projektów w historii świętokrzyskiej edukacji. Zadania i zajęcia tego projektu ukierunkowane są głównie na przedmioty związane z naukami ścisłymi, technologią, inżynierią i matematyką (STEM), co ma przyczynić się do rozbudzenia zainteresowań wśród uczniów.

Pierwszy wykład dla uczestników projektu odbył się w grudniu 2023 roku. Potem rozpoczęły się zajęcia wyjazdowe w świętokrzyskich szkołach, prowadzone przez doradców zawodowych. Warsztaty realizowane są projekcyjną metodą diagnozowania skłonności zawodowych przy wykorzystaniu narzędzia, jakim jest Obrazkowy Test Zawodów BBT Martina Achtnicha. Pozwala on na uchwycenie optymalnej relacji osoby do świata zawodów i rynku pracy.

Podczas warsztatów z efektywnego uczenia się, prowadzonych przez kadrę naukową UJK, uczniowie poznają niestandardowe techniki uczenia się: technikę haków, łańcuch skojarzeń, metodę LOCI, sposoby kodowania oraz różne mnemotechniki,

a także nielinearne sposoby notowania, czyli sporządzania map myśli. Uczniowie poznają również – za pomocą odpowiednio dobranych narzędzi – własne motywacje do nauki oraz styl uczenia się. Po zakończeniu ferii zimowych na Wydziale Nauk Ścisłych i Przyrodniczych UJK pojawili się uczniowie ze świętokrzyskich szkół, aby uczestniczyć w warsztatach i wykładach przygotowanych i prowadzonych przez nauczycieli akademickich. Dla wielu z nich jest to pierwsza okazja do wizyty w laboratorium i sali wykładowej oraz poczucia akademickiego klimatu.

– Pokazujemy nasz wydział i zachęcamy uczniów do studiowania przedmiotów ścisłych i przyrodniczych. Nie ukrywam, że chcemy, aby to właśnie

na naszej uczelni kontynuowali naukę – informuje dr Małgorzata Wysocka-Kunisz, prodziekan ds. kształcenia Wydziału Nauk Ścisłych i Przyrodniczych UJK i koordynator projektu z ramienia uczelni. Projekt „Dziś uczeń – jutro student” posiada nie tylko walor promocyjny, ale także ściśle edukacyjny. Pozwala bowiem lepiej przygotować uczniów do egzaminu maturalnego. I choć tego sformułowania nie ma w projekcie, część zajęć ma charakter korepetycji przygotowujących do matury. W regionie, który nie należy do najbogatszych, to istotna rzecz. – Oferujemy wsparcie dla uczniów, zwłaszcza tych, których nie stać na korepetycje. Nasi nauczyciele przygotowali skrypty z przedmiotów ścisłych i przyrodniczych, zdawanych na maturze, i prowadzą dodatkowe zajęcia z biologii, chemii, fizyki, geografii i matematyki w szkołach ponadgimnazjalnych na terenie całego województwa. Mam nadzieję, że dzięki temu wyniki maturalne uczestników projektu będą lepsze – mówi dr Małgorzata Wysocka-Kunisz.

W ramach projektu przewidziane są także festiwale naukowe, które odbędą się na terenie Wydziału

Nauk Ścisłych i Przyrodniczych, oraz pikniki wyjazdowe w świętokrzyskich powiatach.

Każdego roku wiosną będą organizowane konkursy w ramach międzyszkolnej ligi przedmiotowej. Pierwszy etap zostanie przeprowadzony w formie on-line, a pozostałe dwa etapy wyłaniające laureatów i finalistów konkursów przedmiotowych odbędą się na Wydziale Nauk Ścisłych i Przyrodniczych. Projekt zakończy się w czerwcu 2027 roku. Jego liderem jest Politechnika Świętokrzyska, natomiast Uniwersytet Jana Kochanowskiego jest partnerem i współorganizatorem działań projektowych. Uczestniczy w nim 11 powiatów województwa świętokrzyskiego.

Projekt skierowany jest do ponad 10 tysięcy uczniów. Wartość projektu to 61,3 mln zł, z czego ponad 55 mln zł pozyskano z Funduszy Europejskich.

Więcej informacji o projekcie: <https://wsp.ujk.edu.pl/projekty/dzis-uczen-jutro-student/#dzis-uczen-jutro-student>.

PIOTR BURDA

UNIwersytet Edukacji OBYWATELSKIEJ PO RAZ PIĄTY

Blisko 200 osób – uczniów i uczennic ze świętokrzyskich szkół średnich – wzięło udział w inauguracji 5. edycji Uniwersytetu Edukacji Obywatelskiej (UEO).

Wydarzenie, którego organizatorem jest Instytut Stosunków Międzynarodowych i Polityk Publicznych UJK, odbyło się 13 grudnia 2023 r. Jako pierwszy głos zabrał dr Ireneusz Ciosek, który powitał przybyłych gości i przypomniał, że celem spotkań jest krzewienie kultury debaty publicznej. Głównym punktem wydarzenia był zaś wykład dr. Tomasza Gajewskiego pt. „Anatomia kryzysu na Bliskim Wschodzie”. Dr Gajewski przybliżył dzieje konfliktu izraelsko-palestyńskiego, przedstawił wpływ państw trzecich, a także omówił możliwe scenariusze zakończenia walk trwających w Strefie Gazy (czytaj więcej na s. 46). Zwieńczeniem wykładu była długa dyskusja, która najlepiej świadczy o dużym zainteresowaniu uczniów. Zapraszamy na kolejne spotkania Uniwersytetu Edukacji Obywatelskiej.

UJK W GRONIE LAUREATÓW REGIONALNEJ INICJATYWY DOSKONAŁOŚCI

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach znalazł się w gronie 30 laureatów programu Regionalna Inicjatywa Doskonałości. Zgłoszony przez uczelnię projekt pt. „Wspólnie Stworzymy Przyszłość – interdyscyplinarnie dla re-

gionu” otrzymał, decyzją Ministerstwa Nauki, dofinansowanie w wysokości ponad 12 milionów złotych. Celem programu RID jest wsparcie wyróżniających się w regionach uczelni akademickich w projaściowym rozwoju działalności naukowej oraz promocja kształcenia w obszarach o istotnym znaczeniu dla poszczególnych regionów.

Projekt „Wspólnie Stworzymy Przyszłość – interdyscyplinarnie dla regionu” łączy nauki chemiczne, biologiczne, fizyczne, nauki o Ziemi i środowisku oraz matematykę, podkreślając znaczenie współpracy między różnymi dziedzinami wiedzy dla rozwoju regionu. Dokładna kwota dofinansowania wyniosła 12 353 248 zł. Realizacja projektu rozpocznie się w tym roku, a zakończy w 2027 r.

NOC BIOLOGÓW

Spotkanie z drapieżnymi ptakami i jadowitymi pająkami, dysekcja serca oraz możliwość „adopcji” roślin – to tylko niektóre z atrakcji, które czekały na uczestników XIII Nocy Biologów w Instytucie Biologii UJK.

W wydarzeniu, które odbyło się 12 stycznia 2024 r. w Instytucie Biologii UJK, wzięło udział blisko tysiąc osób. Motyw przewodni tegorocznej edycji imprezy brzmiał: „Tajemnice życia od komórek do biosfery”. Licznie przybyłych gości powitały władze uczelni z rektorem prof. dr. hab. Stanisławem Głuszką na czele.

– Noc Biologów jest wspaniałą tradycją. Cieszę się, że jako uczelnia możemy przygotować ofertę, która trafia zarówno do uczniów szkół podstawowych i szkół średnich, jak i nauczycieli. Jest to cenne również dla nas, ponieważ musimy patrzeć na kształcenie w zupełnie inny sposób, niż patrzyliśmy ćwierć wieku temu. Powinniśmy być bardziej elastyczni w kwestii nauczania, słuchać dzieci i młodzieży,

otworzyć się na ich oczekiwania. Noc Biologów jest okazją do współpracy między środowiskiem akademickim a środowiskiem szkolnym – mówił podczas otwarcia uroczystości prof. Stanisław Głuszek.

Program Nocy Biologów jest systematycznie rozwijany, zaś organizatorzy kładą duży nacisk na praktyczny aspekt zajęć. Dowodem tego jest duża liczba warsztatów i ćwiczeń laboratoryjnych, w czasie których uczestnicy mogli m.in. przeprowadzić sekcję ryby czy wykonać barwienie bakterii metodą Grama. Szczególnie dużym zainteresowaniem uczestników cieszyły się zajęcia praktyczne. Miejsca na warsztatach zostały błyskawicznie zarezerwowane. Oferta Instytutu Biologii przyciągnęła nie tylko młodzież ze świętokrzyskich szkół, ale także uczniów z Łodzi czy Radomia.

Program wydarzenia został przygotowany przez pracowników, doktorantów i studentów Uniwersytetu Jana Kochanowskiego oraz partnerów Uczelni, wśród których znaleźli się m.in. pracownicy Regionalnego Centrum Krwiolecznictwa i Krwiodawstwa w Kielcach, Grupa Sokolników Konnych „Rabiec”, kieleckie Technikum Weterynaryjne oraz Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach.

Już dziś zapraszamy na kolejną edycję Nocy Biologów, która zgodnie z tradycją przypadnie w drugi piątek stycznia 2025 roku.

KOLEJNE WYRÓŻNIENIE DLA PROF. PAWŁA OPALIŃSKIEGO

Dr hab. Paweł Opaliński, prof. UJK i wykładowca Wydziału Sztuki UJK, został uhonorowany prestiżową nagrodą International Prize Botticelli – przyznaną za całokształt pracy artystycznej.

Uroczysta gala odbyła się 20 stycznia 2024 r. w Palazzo Borghese we Florencji. Wyróżniającym się twórcom z całego świata wręczono nagrody w kategoriach sztuk wizualnych (malarstwo, rysunek, rzeźba, fotografia, sztuka wideo i performance).

O przyznaniu International Prize Botticelli decyduje kapituła, w skład której wchodzi kuratorzy i krytycy sztuki. Laureatami nagrody mogą zostać artyści, którzy swoją pracą twórczą przyczyniają się do rozwoju sztuki współczesnej na świecie.

Prof. Paweł Opaliński prowadzi działalność artystyczną w zakresie sztuk wizualnych. W swojej twórczości często wykorzystuje eksperyment i techniki specjalne – poszukując nowych form fotograficznej ekspresji. Szczególnym zainteresowaniem krytyków i kuratorów sztuki cieszy się projekt „War in the 5th dimension”. Prace profesora Opalińskiego eksponowane były na ponad dwudziestu międzynarodowych wystawach kuratorskich sztuki awangardowej i poszukującej, przynosząc autorowi wiele nagród, m.in.: International Photography Awards, European Photography Awards i Paris Photography Prize.

W grudniu ubiegłego roku kuratorzy tworzący Globalny Ranking Sztuki ArtFacts umieścili profesora Pawła Opalińskiego w gronie 100 najważniejszych twórców w kategoriach fine-art photography oraz abstraction-creation. Dzieła wykładowcy Wydziału Sztuki UJK są uznawane dziś za kamienie milowe świata fotografii oraz malarstwa abstrakcyjnego.

NAGRODY MIASTA KIELCE DLA NAUKOWCÓW UJK

12 lutego 2024 r. w Kieleckim Centrum Kultury odbyła się uroczysta gala wręczenia Nagród Miasta Kielce. W gronie wyróżnionych znaleźli się naukowcy związani z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego: dr n. med. Grzegorz Świercz i dr n. med. Sławomir Okła z Collegium Medicum oraz ks. dr hab. Rafał Dudała, prof. UJK z Instytutu Stosunków Międzynarodowych i Polityk Publicznych.

Nagrody Miasta Kielce są przyznawane nieprzerwanie od 1995 roku. Coroczną listę wyróżnionych tworzy prezydent Kielc w porozumieniu z Konwentem Rady Miasta. Pamiątkowe statuetki wręczył laureatom prezydent Bogdan Wenta. – Poza zawodową stroną poświęcają oni swój czas promocji Kielc, czego może nieraz w codziennym życiu nie dostrzegamy. Za to serdecznie dziękuję. W tym roku doceniliśmy też osoby z obszaru gospodarki, biznesu i ekonomii,

dzięki którym nasze miasto się rozwija i dla których ważne jest również dobro innych – powiedział prezydent.

Nagrodzony przez miasto dr n. med. Sławomir Okła to otorynolaryngolog z Kliniki Otolaryngologii, Chirurgii Głowy i Szyi ŚCO, wiodącego ośrodka w Polsce i w Europie w zakresie chirurgicznej rehabilitacji głosu i mowy u pacjentów po całkowitym usunięciu krtani. Pracuje także w Collegium Medicum Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Kolejny związany z uczelnią laureat to dr n. med. Grzegorz Świercz – kierownik Kliniki Położnictwa i Ginekologii Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Kielcach, pracownik Collegium Medicum Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Grzegorz Świercz jest m.in. konsultantem wojewódzkim ds. endokrynologii ginekologicznej i rozrodczości oraz członkiem komisji lekarskiej przy Rzeczniku Praw Pacjenta.

Nagrodę Miasta Kielce otrzymał także ks. dr hab. Rafał Dudała, prof. UJK – rektor Kościoła Akademickiego pw. św. Jana Pawła II, duszpasterz Centrum Duszpasterskiego Wesoła 54 oraz pracownik Wydziału Prawa i Nauk Społecznych UJK. Podstawą działalności ks. Rafała Dudały jest praca naukowa, a w centrum jego zainteresowań znajduje się kwestia relacji religii i społeczeństwa obywatelskiego.

ORIENTATION DAYS 2024

45 zagranicznych studentek i studentów skorzystało z programu Erasmus+ i w semestrze letnim rozpocznie naukę w murach naszej uczelni.

Najbliższe tygodnie będą dla nich wymagające, ale na szczęście mogą liczyć na pomoc „study buddies” i wszystkich pracowników Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

W gronie 45 nowych studentów znaleźli się reprezentanci: Albanii, Bośni i Hercegowiny, Chin, Gruzji, Hiszpanii, Japonii, Macedonii Płn., Portugalii, Rumunii, Turcji, Ukrainy, Węgier i Włoch. Przybyłych gości powitali rektor UJK prof. dr hab. Stanisław Głuszek, prorektor ds. kształcenia i uczelniana koordynator programu Erasmus+ dr hab. inż. Barbara Gawdzik, prof. UJK, oraz Beata Banach-Rząca, kierownik Działu Wymiany i Współpracy Międzynarodowej.

W ramach dwudniowych „Orientation Days” (26–27 lutego) zagraniczni studenci zwiedzili m.in. Uniwersyteckie Centrum Sportu oraz Bibliotekę Uniwersytecką. Pracownicy UJK przybliżyli gościom zasady korzystania z księgozbioru i hali sportowej oraz oprowadzili ich po najważniejszych częściach budynków. Na trasie zwiedzania znalazły się zarówno galeria uniwersytecka i poszczególne działy, jak i pracownia dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zwienięciem „Orientation Days” było spotkanie z pracownikami Biura Promocji i Współpracy z Zagranicą Urzędu Miasta Kielce, którzy opowiedzieli studentom o najciekawszych miejscach w stolicy regionu świętokrzyskiego oraz udzielili wielu praktycznych informacji.

Z SERCEM O SERCU

„Czy serce ma płuć i jak o nie dbać?” – to tytuł panelu dyskusyjnego, który odbył się 6 marca na Wydziale Nauk Ścisłych i Przyrodniczych. Wydarzenie zorganizowane przez Akademickie Biuro Karier wpisało się w obchody Międzynarodowego Dnia Kobiet.

– Zaprosiliśmy do dyskusji ekspertów, którzy mają odpowiedzieć na postawione w tytule debaty pytanie: „Czy serce ma płuć i jak o nie dbać?”. Zorganizowaliśmy to spotkanie w przeddzień 8 marca, święta kobiet, ale mamy pełną świadomość, że o serce należy dbać każdego dnia – mówiła Elżbieta Kurkowska, kierownik Akademickiego Biura Karier.

W dyskusji wzięli udział specjaliści z różnych dziedzin: Monika Tomaszewska (psychoterapeutka), dr Magdalena Kosowska (psycholożka), Tomasz Łuczyński (fizjoterapeuta), Maciej Michalak (instruktor jogi) oraz dr Kamila Sobaś (dietetyczka). Rozmowa, moderowana przez Jakuba Lipca, dotyczyła zarówno zagrożeń, jak i dobrych praktyk gwarantujących utrzymanie serca w formie. Nie zabrakło także ćwiczeń praktycznych, m.in. relaksacyjnych technik oddychania.

Debata przyciągnęła liczne grono studentów. Władze UJK reprezentowała prorektor ds. kształcenia dr hab.

inż. Barbara Gawdzik, prof. UJK. Zwienięciem wydarzenia były dyskusja oraz okolicznościowy koncert utalentowanych studentów Instytutu Muzyki UJK.

TYDZIEŃ GEOMORFOLOGII W UCZELNIANYM LAPIDARIUM

Deszczowa aura nie przeszkodziła uczniom z Kielc i Radomia w warsztatach plenerowych, które odbyły się 6 marca w Instytucie Geografii i Nauk o Środowisku UJK. Okazją do spotkania był trwający Międzynarodowy Tydzień Geomorfologii.

W rolę przewodniczki po fascynującym świecie skał i minerałów wcieliła się dr hab. Maria Górską-Zabielska, prof. UJK, z Zakładu Badań Środowiska i Geoinformacji, która przybliżyła młodzieży poszczególne epoki geologiczne. Uczniowie poznali m.in. warunki klimatyczne panujące w paleozoiku, mezozoiku oraz kenozoiku.

Prof. Górską-Zabielska wielokrotnie podkreślała, że mieszkańcy Świętokrzyskiego powinni być dumni z bogactwa geologicznego, które skrywa nasz region. Jako ciekawostkę przywołała fakt, że pierwotny trzon Kolumny Zygmunta w Warszawie był wykonany ze zlepieńca zygmuntońskiego, wydobywanego w kamieniołomie w Czerwonej Górze nieopodal Chęcina. Zwienięciem warsztatów były zajęcia praktyczne, podczas których uczniowie dokonywali pomiarów najciekawszych skał znajdujących się w uczelnianym lapidarium.

WYKŁADOWCY ROKU I PRZYJACIELE STUDENTÓW

Podczas XII Gali Wręczenia Nagród Środowiska Studenckiego wyróżniono kilkunastu pracowników szczególnie cenionych przez studentów UJK.

Uroczystość odbyła się 8 marca w Studenckim Klubie WSPAK. Gałę brawurowo poprowadziły Sylwia Nawrot oraz Klaudia Jurecka, reprezentujące Uczelnianą Radę Samorządu Studentów UJK. Uroczystość rozpoczęła się od upamiętnienia minutą ciszy zmarłej w styczniu tego roku Marceliny Krzos – przewodniczącej Uczelnianej Rady Samorządu Studentów. Następnie głos w imieniu władz uczelni zabrała prorektor ds. medycznych dr hab. Dorota Kozieł, prof. UJK.

– Za chwilę poznamy nominowanych do nagród, które wręczają studenci. (...) To dla władz uczelni chluba, że mamy takich pracowników, którzy zasłużyli na odznaczenie z waszych, studenckich, rąk. To znaczy, że studenci mają w kim wybierać i na kogo liczyć, że uczelnia zatrudnia osoby, które świadczą o jakości nauczania i jakości obsługi. Z tego możemy być absolutnie dumni. Gratuluję nominowanym, bo to zaszczyt być w tym gronie – mówiła dr hab. Dorota Kozieł, prof. UJK.

Najcenniejsza statuetka i tytuł Wykładowcy Roku 2023 powędrowała do dr. hab. Aleksandra Szczurkowskiego, prof. UJK z Instytutu Nauk Medycznych Collegium Medicum UJK.

Wyróżnienia w plebiscycie Wykładowca Roku 2023 otrzymali: dr Anita Garbat z Instytutu Pedagogiki Wydziału Pedagogiki i Psychologii; dr hab. Małgorzata Krzysztofik, prof. UJK z Instytutu Literaturoznawstwa i Językoznawstwa Wydziału Humanistycznego; dr hab. Ewa Robak, prof. UJK z Instytutu Muzyki; dr hab. Agnieszka Żywicka, prof. UJK z Instytutu Nauk Prawnych Wydziału Prawa i Nauk Społecznych; dr Grzegorz Czerwonka z Instytutu Biologii Wydziału Nauk Ścisłych i Przyrodniczych; mgr Donata Piłulska-Durlik ze Studium Języków Obcych.

Ponadto tytułem Przyjaciela Studenta uhonorowano: doc. dr Elżbietę Zajęc z Wydziału Nauk Ścisłych i Przyrodniczych, mgr Aleksandrę Czwartos z Wydziału Sztuki, dr hab. Sylwię Konarską-Zimnicką, prof. UJK z Wydziału Humanistycznego; Przemysława Kłosowskiego z Wydziału Pedagogiki i Psychologii. Wydarzenie uświetnił koncert poezji śpiewanej w wykonaniu Ireny Salwowskiej wraz z zespołem. Wszystkim laureatom gratulujemy! Pełną transmisję gali można obejrzeć na: https://www.youtube.com/watch?v=-_B6EtagaLs.

III DYKTANDO AKADEMICKIE

„Ponaddwuziestoletni”, „hajdawery” oraz kultowa „gżegżółka” – m.in. z takimi ortograficznymi zagwozdkami zmierzili się uczestnicy III Dyktanda Akademickiego, które zorganizowano 12 marca w Instytucie Literaturoznawstwa i Językoznawstwa UJK.

Dyktando – jedno z wielu wydarzeń zorganizowanych w ramach Tygodnia Kultury Języka – przyciągnęło wielu miłośników poprawnej polszczyzny. Studenci zgodnie przyznali, że tekst przygotowany przez dr hab. Marzenę Marczewską, prof. UJK, był niezwykle wymagający.

– Wszyscy Polacy lubią mówić o ortografii, często obserwuję, jak poprawiają swoje błędy w mediach społecznościowych. Nic dziwnego, że takie dyktanda cieszą się dużą popularnością. Za każdym razem przed ortograficznym testem zbieram materiały, szukam trudnych słów. Kiedy mam je już zgromadzone, zastanawiam się, o czym by tu napisać. Napisałam w końcu o tym, że czasami trudno jest napisać takie dyktando – mówiła prof. Marczevska. Z ortograficznymi pułapkami najlepiej poradziła sobie Natalia Barańska, studentka IV roku fizjoterapii, dla której był to drugi z rzędu triumf w dyktandzie akademickim. Na podium uplasowali się także Tomasz Nawrot oraz Wiktoria Przybyła, oboje reprezentujący III rok filologii polskiej.

„HUMAN I STYKA!”

Spotkanie z rzymskim legionistą, zagadki dotyczące życia i twórczości Wisławy Szymborskiej, warsztaty kreatywnego pisania... Podczas Dnia Otwartego Wydziału Humanistycznego nie sposób było się nudzić. Hasło tegorocznej odsłony wydarzenia to: „Human i styka!”.

W wydarzeniu, zorganizowanym 15 marca, wzięło udział ok. 800 uczniów i uczennic ze szkół średnich z województwa świętokrzyskiego oraz sąsiednich regionów. Oznacza to, że został pobity rekord frekwencji z ubiegłorocznej edycji wydarzenia. Dzień Otwarty to dla maturzystów znakomita okazja do poznania oferty wydziału, a także szansa na rozmowę, wymianę doświadczeń oraz pomoc w rozwianiu wątpliwości dotyczących wyboru dalszej ścieżki kształcenia.

– Humanistyka daje wiele możliwości rozwoju. Możecie tutaj nie tylko studiować, ale także realizować i spełniać swoje pasje, rozwijać talenty w kołach naukowych, korzystać z wielu możliwości wyjazdu za granicę w ramach programu Erasmus+. Myślę, że oferta dydaktyczna jest niezwykle atrakcyjna – mówiła prof. dr hab. Beata Wojciechowska, dziekan Wydziału Humanistycznego UJK.

Z myślą o młodzieży przygotowano kilkadziesiąt wykładów i prezentacji z zakresu historii, literatury, roznawstwa, językoznawstwa, logopedii, dziennikarstwa oraz marketingu. Zanim jednak uczestnicy Dnia Otwartego zasiedli w uczelnianych ławach, mogli wziąć udział w cieszącej się dużą popularnością grze plenerowej.

– Gra terenowa obejmuje 12 miejsc, w których uczniowie wykonują zadania, zdobędą punkty, a przy tym poznają ofertę wydziału oraz naszych partnerów

– zapowiedziała mgr Daria Malicka, koordynatorka Dnia Otwartego Wydziału Humanistycznego i wykładowczyni Instytutu Mediów, Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej.

Trasa gry prowadziła przez m.in. studio nagrań Uniwersyteckiego Centrum Mediów, Bibliotekę Uniwersytecką oraz Uniwersyteckie Centrum Sportu. W gronie zwycięzców znalazły się drużyny z I Liceum Ogólnokształcącego w Końskich (3. miejsce), Liceum Ogólnokształcącego im. Henryka Sienkiewicza w Szydłowcu (2. miejsce) oraz I Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego w Kielcach.

MŁODA POLSZCZYŻNA

Wykłady, warsztaty oraz setki pozyskanych ankiet – marzec był niezwykle pracowitym miesiącem dla zespołu projektu „Młoda polszczyżna na styku kultur”. Odpowiedzialny za inicjatywę zespół – dr hab. Anna Wileczek, prof. UJK, wraz z mgr Anitą Jagun i mgr Zuzanną Bogucką – odwiedził włoskie uczelnie w Bari, Genui i Turynie.

– Obserwowaliśmy duże zainteresowanie językiem młodych pokoleń, który przekroczył granice języka środowiskowego i stał się istotnym kodem współczesnej kultury popularnej. Z perspektywy kontrastywnej teza ta nabiera dodatkowego uzasadnienia – informuje prof. Anna Wileczek. – Poza tym, jak deklarują w ankietach młodzi Polacy mieszkający we Włoszech i Włosi poznający język polski, a także lektorzy i tłumacze, uczestniczący w naszych zajęciach i badaniach, jest to odmiana języka i styl komunikacji, który warto poznawać, bo język młodego pokolenia odzwierciedla zmiany w podejściu do życia, które zachodzą w danym społeczeństwie. Młodzi ludzie bardzo kreatywnie podchodzą do tworzenia kultury i języka danego kraju – dodaje kierownik i pomysłodawczyni projektu „Młoda polszczyżna na styku kultur. Promocja – wiedza – edukacja”.

W spotkaniach wzięło udział ponad 200 osób. Za organizację tych spotkań odpowiedzialni byli zagraniczni partnerzy projektu: prof. Alessandro Ajres (Uniwersytet w Bari), dr Karolina Kowalcze (Uniwersytet w Genui), dr Urszula Marzec (Uniwersytet w Turynie). Patronat naukowy sprawowali m.in. prof. Cristiano Broccias (dyktor Dipartimento di lingue e culture moderne, Università degli Studi di Genova) oraz prof. Matteo Milani (dyktor Dipartimento di Lingue e Letterature straniere e Culture moderne, Università degli Studi di Torino). Niezwykle cennym

partnerem jest także Agnieszka Stefaniak-Hrycko, dyrektor Polskiej Akademii Nauk Stacji Naukowej w Rzymie. Patronat prasowy nad projektem sprawuje Polska Agencja Prasowa.

Na wrzesień zaplanowano konferencję naukową w Rzymie, podczas której zostaną zaprezentowane wyniki badań realizowanych w trakcie całego projektu.

KONFERENCJA PRAW CZŁOWIEKA W WARSZAWIE

„75 lat oddziaływania Rady Europy na kształtowanie europejskiej przestrzeni prawnej w obszarach demokracji, praworządności i ochrony praw człowieka” – to tytuł współorganizowanej przez UJK XVI Międzynarodowej Konferencji Naukowej Praw Człowieka.

Inicjatorem trzydniowej konferencji był prof. dr hab. Jerzy Jaskiernia, dziekan Wydziału Prawa i Nauk Społecznych UJK. Przy okazji sesji prof. Jerzy Jaskiernia obchodził jubileusz 50-lecia pracy naukowej. Uczestnikiem konferencji był również prof. dr hab. Stanisław Głuszek, rektor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego. Pierwszy dzień konferencji odbył się w Warszawskim Domu Technika NOT. W poniedziałek, 15 kwietnia konferencja przeniosła się do Sali Kolumnowej gmachu Sejmu RP. Patronat honorowy nad konferencją objęła Marija Pejčinović Burić, Sekretarz Generalny Rady Europy. Dzięki temu nasza konferencja znalazła się w gronie najważniejszych wydarzeń międzynarodowych organizowanych dla uczczenia 75-lecia powstania Rady Europy.

W konferencji wzięli udział przedstawiciele władz Sejmu i Senatu RP, Rządu RP, samorządów, wielu instytucji i uczelni z Polski i Europy. W programie konferencji znalazło się blisko dwieście referatów. Organizatorem konferencji był Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (Wydział Prawa i Nauk

Społecznych, Instytut Nauk Prawnych) oraz Stowarzyszenie Parlamentarzystów Polskich (Zarząd Główny).

WSPÓLNIE TWORZYMY HISTORIĘ

To świetny przykład połączenia sztuki ze sportem. Na Wydziale Sztuki UJK przy ulicy Podklasztornej dawni i obecni piłkarze ręczni Industii Kielce odcisnęli swoje dłonie.

Jako pierwsi zrobili to byli zawodnicy i legendy kieleckiego klubu: Michał Jurecki, Radosław Wasiak, Sławomir Szmaj, Piotr Grabarczyk, Rafał Bernacki i Mariusz Jurasik. Nad całością czuwała dr hab. Katarzyna Ziółowicz, prof. UJK, dziekan Wydziału Sztuki UJK i Marcin Bracha, pracownik wydziału. – Klub wystąpił do nas z propozycją wspólnego działania. Bardzo nam się spodobał ten pomysł. Gipsowe odlewy dłoni ma oddać w sumie około 60 osób – mówi prof. Katarzyna Ziółowicz. Odlewy trafią do otwartego niedawno w kieleckiej Hali Legionów Muzeum Historii Klubu. Każdy zwiedzający muzeum będzie mógł przyłożyć dłoń do odlewu dłoni poszczególnych zawodników. – Prawdopodobieństwo, że czyjaś dłoń będzie większa, jest minimalne – śmieje się prof. Katarzyna Ziółowicz, która już miała okazję to sprawdzić. W podziękowaniu nasza uczelnia otrzymała pamiątkową gwiazdę od kieleckiego klubu z napisem „Wspólnie tworzymy historię”.

Odlewu dłoni dokonali kolejni byli piłkarze ręczni naszego klubu oraz obecni zawodnicy, między innymi Krzysztof Lijewski, Tomasz Gębała, Andreas Wolff, Stefan Tatarek, Jacek Wołowicz i przedstawiciele najstarszego pokolenia z Wacławem Mozerem na czele.

PO WIEDZĘ DO POLSKI

Umiejdzynarodowienie jest jednym z najważniejszych elementów rozwoju szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce. Co jedenasty student polskich uczelni to student zagraniczny. Młodzież z Europy, Azji i Afryki najchętniej wybiera kierunek lekarski, zarządzanie lub informatykę.

W dniach 8–9 lutego 2024 JM Rektor prof. dr hab. Stanisław Głuszek wraz z Prorektorem ds. Medycznych dr hab. Dorotą Kozieł, prof. UJK wzięli udział w ogólnopolskiej konferencji poświęconej strategii umiejdzynarodowienia polskiego szkolnictwa wyższego „Studenci zagraniczni w Polsce 2024”. Była to już siedemnasta edycja konferencji, która jest organizowana w ramach programu Study in Poland. Gospodarzem tego największego wydarzenia z obszaru umiejdzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki w naszym kraju była Politechnika Poznańska. W obradach wzięło udział 350 uczestników, w tym ponad 50 rektorów. Wydarzenie było znakomitą okazją do zapoznania się z najlepszymi doświadczeniami polskimi i zagranicznymi w zakresie rozwoju umiejdzynarodowienia szkolnictwa wyższego. W ramach konferencji odbyło się posiedzenie Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP) oraz obrady Komisji ds. Współpracy Międzynarodowej KRASP, w których udział wzięli prof. dr hab. Stanisław Głuszek wraz z dr hab. Dorotą Kozieł, prof. UJK. Omówiono kluczowe aspekty i kierunki rozwoju, w których powinny zmierzać uniwersytety. Konferencja była doskonałą okazją do omówienia w sposób profesjonalny i kompetentny najważniejszych problemów związanych z rozwojem umiejdzynarodowienia polskich uczelni.

STUDENCI ZAGRANICZNI W POLSCE
Wspólna i konsekwentna strategia działania polskich uczelni w kwestiach umiejdzynarodowienia, oparta na dzieleniu się doświadczeniami i dobrymi praktykami, jest dziś szczególnie ważna. Dzięki przemyślanym i planowym działaniom mamy już w Polsce ponad 100 tys. studentów zagranicz-

nych ze 179 krajów. Studenci zagraniczni stanowią obecnie 8,61% ogółu studentów w naszym kraju, co oznacza, że w ciągu ostatnich czternastu lat liczba ta wzrosła dziesięciokrotnie. Trend wzrostowy utrzymuje się od 2005 roku, kiedy to KRASP wspólnie z Fundacją Edukacyjną „Perspektywy” uruchomiły wieloletni program Study in Poland. W roku akademickim 2022/2023 w Polsce studiowało łącznie 1 223 629 osób – o 5463 osoby więcej niż w poprzednim roku i znacznie mniej niż w roku akademickim 2008/2009, kiedy na polskich uczelniach studiowało ponad 1,9 mln osób. W gronie nowo przyjętych studentów znalazło się 38,4 tys. osób pochodzących z zagranicy. Najchętniej studia w Polsce wybierają Europejczycy, którzy stanowią ponad 72% wszystkich studiujących. Drugą co do liczebności grupą są osoby pochodzące z Azji – 16,5%. Wzrosła też liczba studentów z Afryki, co w dużej mierze jest efektem wprowadzonych rozwiązań nauki zdalnej. Polskie uczelnie wybierane są ze względu na konkurencyjną ofertę kierunków studiów i programów nauczania, a także na wysoką jakość kształcenia, istotna jest też przynależność Polski do UE.

Najpopularniejsze kierunki studiów wybierane przez cudzoziemców na uczelniach w woj. świętokrzyskim

Lp.	Kierunek studiów	Cudzoziemcy
1	Ekonomia	504
2	Informatyka	125
3	Kierunek lekarski	123
4	Logistyka	34
5	Mechanika i budowa maszyn	33
6	Zarządzanie	27
7	Marketing i biznes elektroniczny	22
8	Turystyka i rekreacja	19
9	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna	17
10	Kosmetologia	14
11	Pozostałe kierunki	185

W minionym roku akademickim najczęściej wybieranymi przez obcokrajowców kierunkami były zarządzanie, informatyka oraz kierunek lekarski.

MOBILNOŚĆ STUDENCKA NA ŚWIECIE

Studiowanie za granicą to szansa na dostęp do wysokiej jakości edukacji w prestiżowej instytucji i na zdobycie umiejętności. Wyjazd na studia do innego kraju jest również postrzegany jako możliwość rozpoczęcia kariery zawodowej za granicą i zwiększenie szans zatrudnienia na coraz bardziej zglobalizowanych rynkach pracy, a dla niektórych jest to pierwszy krok do długoterminowej emigracji do innego kraju. Liczba studentów zagranicznych na całym świecie wzrosła znacznie w ciągu minionych kilku dekad z 2 milionów w roku 2000 do blisko 6,4 miliona w roku 2021. Najwyższy wskaźnik umiędzynarodowienia od lat posiada Luksemburg (49,3%), jednak ze względu na swoją specyfikę pomijany jest w statystykach. Na dalszych miejscach znajduje się Australia (22%), Wielka Brytania (20%), Austria (18,7%), Szwajcaria (18,4%), a średni wskaźnik dla krajów OECD wynosi obecnie 6,44%.

Polska zajmuje dwudziestą ósmą pozycję, a jej wskaźnik umiędzynarodowienia wzrósł z 3,64% w 2018 roku do 5,5% w 2021 roku.

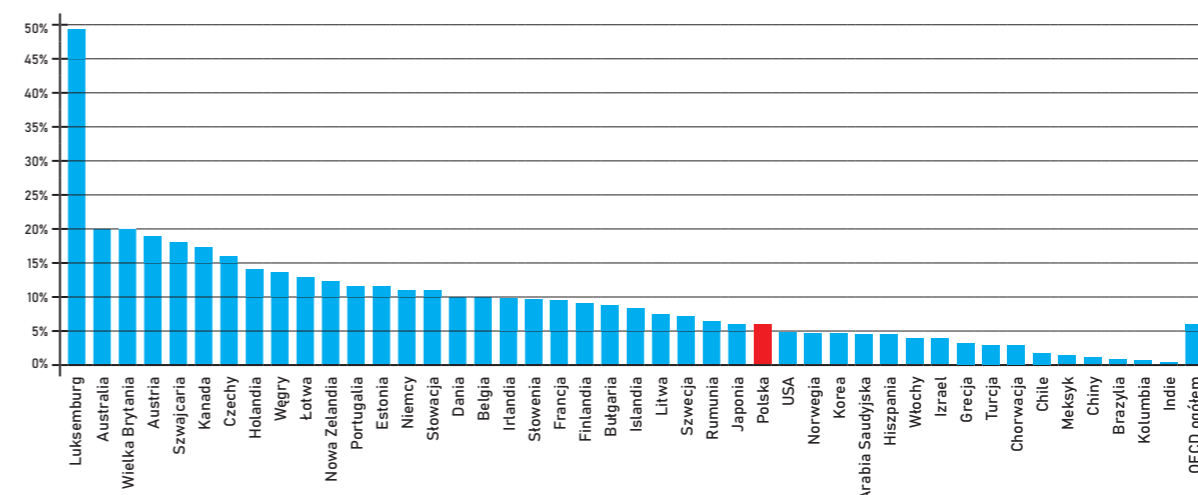
Polska znajduje się w grupie najpopularniejszych krajów przyjmujących studentów cudzoziemców, co obrazuje poniższa tabela.

Lp.	Kraj / Liczba studentów	2022	2021
1	USA	948 519	914 095
2	Wielka Brytania	633 910	601 205
3	Kanada	552 580	256 455
4	Francja	364 756	370 052
5	Australia	363 859	429 382
6	Rosja	351 127	395 263
7	Niemcy	324 729	319 902
8	Chiny	292 611	-
9	Japonia	201 877	218 783
10	Holandia	115 068	103 708
11	Włochy	125 470	112 010
12	Argentyna	108 180	100 382
13	Hiszpania	91 558	129 400
14	Polska	84 689	82 194
15	Meksyk	51 659	51 100

Obecność studentów zagranicznych na uczelni i w całym systemie szkolnictwa wyższego ma ogromne znaczenie pod wieloma względami. Jednym z nich jest aspekt wizerunkowy. Umiędzynarodowienie sprzyja wzrostowi reputacji uczelni, które z tego tytułu odnoszą również korzyści finansowe. Współzawodnictwo studentów zagranicznych z miejscowymi daje nową jakość oraz pozwala osiągać lepsze wyniki i nabywać umiejętność współpracy na styku kultur.

Studenti cudzoziemscy w województwie świętokrzyskim		Cudzoziemcy łącznie																									
Lp.	Nazwa uczelni / Liczba studentów	Ekonomia	Informatyka	Kierunek lekarski	Logistyka	Mechanika i budowa maszyn	Zarządzanie	Marketing i biznes elektroniczny	Turystyka i rekreacja	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna	Kosmetologia	Pielęgniarstwo	Stosunki międzynarodowe	Automatyka i robotyka	Psychologia	Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej	Filologia angielska	Budownictwo	Architektura	Fizjoterapia	Teleinformatyka	Zarządzanie i inżynieria produkcji	Finanse i rachunkowość	Wzornictwo	Pozostałe kierunki		
1	Staropolska Akademia Nauk Stosowanych w Kielcach	522	494	0	0	0	0	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
2	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	326	0	15	123	11	0	27	0	19	17	9	0	13	0	12	11	11	0	0	9	0	0	5	5	39	
3	Politechnika Świętokrzyska w Kielcach	231	6	110	0	23	33	0	0	0	0	0	0	12	0	0	0	10	9	0	8	8	0	0	12		
4	Akademia Nauk Stosowanych im. Prof. E. Lipińskiego w Kielcach	24	4	0	0	0	0	0	0	0	5	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	
5	Akademia Nauk Stosowanych im. Józefa Gotuchowskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	

Wybrane kraje o najwyższym współczynniku umiędzynarodowienia studentów (2021 r.)

Umiędzynarodowienie korzystnie wpływa na rozwój nauki, a także budowanie społecznych i ekonomicznych więzi. Tworzone przez uniwersytety sieci i stowarzyszenia, których celem jest transfer wiedzy, sprzyjają procesowi zwiększania inwestycji.

STUDENCI ZAGRANICZNI W UJK

Umiędzynarodowienie jest jednym z ważniejszych wyzwań w naszej uczelni. Bez intensywnych, wielokierunkowych działań wszystkich uczestników i partnerów rynku edukacyjnego osiągnięcie sukcesu w tej dziedzinie będzie trudne. Potrzebna jest właściwa strategia pozyskiwania studentów zagranicznych, oparta na rozwiązaniach ułatwiających pobyt w Polsce.

Realizacja tego procesu jest możliwa przy założeniu, że współpraca powołanego w ostatnim czasie

zespołu ds. umiędzynarodowienia UJK będzie realizowana na wszystkich płaszczyznach działalności uczelni – z pełnym zaangażowaniem pracowników i studentów naszej uczelni. Działania te mają na celu wsparcie studentów i doktorantów, naukowców i kadry z zagranicy oraz służą upowszechnianiu wyników badań naukowych.

JM Rektor prof. dr hab. Stanisław Głuszek podjął decyzję o organizacji i rozwijaniu w UJK Welcome Centre – miejsca pierwszego kontaktu dla studentów, naukowców i kadry zagranicznej – którego pracownicy będą odpowiedzialni za kompleksową obsługę zagranicznych gości.

mgr ANNA KACPRZAK
dyrektor Biura Rektora

Tekst został opracowany na podstawie raportu statystyczno-informacyjnego, przygotowanego w ramach programu Study in Poland, który jest realizowany przez Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich i Fundację Edukacyjną „Perspektywy”.

NAUCZYŁAM SIĘ OWARTOŚCI NA RÓŻNORODNOŚĆ

Studia na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego Anita Kijanka wspomina wspaniale. Ukończyła dwa kierunki, potem obroniła doktorat. Prowadzi własną agencję PR i realizuje duże projekty.

W dzisiejszym dynamicznym świecie, pełnym wyzwań i możliwości, wybór drogi kariery po ukończeniu studiów wyższych staje się jednym z kluczowych momentów w życiu młodych ludzi. Dla niektórych jest to czas odkrywania pasji i zainteresowań, dla innych zaś okres skrupulatnych planów i wyborów, które kształtować będą ich przyszłość. Niezależnie od tego, jaką ścieżkę ktoś wybierze, droga do sukcesu często jest pełna wyzwań, zwrotów akcji i nieoczekiwanych inspiracji. Dziś zapraszamy Państwa w inspirującą podróż do świata jednej z naszych utalentowanych absolwentek, która dzieli się swoją historią, doświadczeniami i spojrzeniem na życie po ukończeniu uniwersytetu. Rozmowa z nią nie tylko rzuca światło na różnorodność ścieżek kariery, jakie można obrać, ale również pokazuje, że kluczowym elementem sukcesu jest determinacja, pasja i nieustająca chęć rozwoju.

Anita Kijanka studiowała na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w latach 2003–2008 politologię na Wydziale Zarządzania i Marketingu, a w latach 2004–2007 filologię angielską na Wydziale

Neofilologii. Jej droga naukowa nie skończyła się na obronie dyplomu magisterskiego – obecnie posiada również tytuł doktora nauk społecznych, który obroniła na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Studia na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego wspomina wspaniale.

– Na politologii poznałam wyjątkowe osoby, a wielowymiarowość tego kierunku dała mi niesamowite możliwości rozwoju osobistego. Bardzo cenię sobie niezależność i samodzielność, które dał mi ten kierunek. Mogłam spróbować swoich sił jako dziennikarka radiowa, prasowa, członkini organizacji studenckich. Organizowałam wydarzenia, poznawałam ludzi, których nie poznałabym, gdybym skupiała się tylko na nauce i przygotowaniu do sesji. Uwielbiałam też przedmiot psychologia społeczna, dyskusje o naszym zachowaniu i motywacjach. Na politologii miałam bardzo dużo zajęć z filozofii, myśli politycznej, filozofii polityki. To wszystko procentuje dziś, bo przydaje mi się wiedza o wielu możliwych podejściach do życia – przyznaje Anita Kijanka.

Według niej wyjątkową wartością tych przedmiotów jest uzyskany dzięki nim szacunek i zrozumienie dla doświadczeń innych oraz świadomość wielowątkowości świata. – Najbardziej zapracowała u mnie możliwość wyrażenia swoich poglądów, otwarte dyskusje. Zachęcanie do pogłębionej lektury i do kwestionowania obecnego stanu rzeczy. To naprawdę świetnie rozwija młodego człowieka, uczy krytycznego myślenia, które jest niezbędne – dodaje absolwentka.

DWIE MISJE

Studiowanie anglistyki sprawiło, że Anita Kijanka lepiej oswoiła się z językiem, który teraz jest jej siłą i stałym elementem pracy. Kierunek ten wzmocnił i rozwinął w niej potrzebę kontaktu ze sztuką i kulturą. – Filologia angielska to uczta dla duszy: dyskusje o literaturze Wielkiej Brytanii czy Stanów Zjednoczonych, czytanie w oryginale powieści, wierszy, prac filozofów. Uwielbiałam ten czas i bardzo dobrze będę go wspominać. Filologia angielska to też świetny trening pamięci – zapewnia Anita Kijanka, która posiadała już wtedy II stopień opanowania mnemotechnik, dzięki czemu codziennie uczyła się od 800 do 1000 słówek. Dziś bardzo sobie ceni obycie z językiem Shakespeare’a. Czy studiowanie dwóch kierunków nie było zbyt męczące, zbyt trudne? Nie dla pani Anity. – Każdy z kierunków uczył mnie zarządzania sobą, wyznaczania sobie priorytetów, otwartości na różnorodność. Politologia pokazała mi, że wszyscy jesteśmy ludźmi – nieważne jak wysokie stanowisko zajmujemy. Liczne wykłady z przedstawicielami władz i instytucji oraz z politykami ożyły mnie z osobami zajmującymi ważne funkcje, nauczyły, jak się z nimi komunikować. Dzięki temu od początku mojej kariery zawodowej nie miałam tremy przed rozmową z prezesami czy członkami zarządów – wyjaśnia absolwentka UJK.

Czas od ukończenia studiów był dla pani Anity pracowity, ale owocny i pełen sukcesów. Opowiada, że w swoim życiu zawodowym realizuje dwie misje. Jej pierwszą misją jest sprawianie, by poprzez właściwą, dobrze dobraną komunikację firmy chętnie korzystały z nowości technologicznych, a przez to rosły. Drugą misją jest zwiększanie widoczności kobiet w branży nowych technologii w Polsce i na świecie oraz podnoszenie jakości umiejętności liderkich kobiet. – Obie te misje mocno wiążą się z tym, czym interesuję się obecnie i czym interesowałam się, będąc jeszcze na studiach. Komunikacja, metody zaprezentowania klientów w mediach, Public Relations, wykorzystanie mediów społecznościowych w codziennej pracy i życiu – wylicza Anita Kijanka.

Pasjonują ją nowe technologie i możliwości, jakie za sobą niosą, a także trendy w branży IT i różne modele biznesowe rozwijane na świecie. Interesuje się również technikami sprzedaży i źródłami motywacji, rozwijaniem umiejętności liderkich, budowaniem i rozwijaniem skutecznych zespołów.

TWORZYĆ RZECZY WARTOŚCIOWE

W 2011 roku wyjechała do Warszawy, gdzie założyła agencję public relations Come Creations Group, która w nowoczesny i komunikacyjny sposób oferuje kompleksową obsługę klientów, w szczególności z obszaru nowych technologii. Agencja tworzy zintegrowane kampanie, zajmuje się obsługą mediów społecznościowych, organizacją wydarzeń branżowych oraz produkcją wideo, prowadzi analizy i buduje strategię public relations dla swoich klientów.

– Realizowałam projekty dla małych i dużych firm czy instytucji z branży nowych technologii. Pracujemy na 11 rynkach na świecie i każdego dnia dbamy, aby o naszych klientach można było przeczytać w mediach. Za naszą pracę w 2023 roku dostaliśmy m.in. Złoty Spinacz. Pięć lat temu stworzyłam projekt, który obecnie skupia jedną z największych społeczności kobiet zarządzających firmami technologicznymi na świecie – „Strong Women in IT”. To prawie 600 kobiet z Polski i ze świata, które biorą udział w naszych wydarzeniach, webinarach czy raportach. Cudowny projekt, dzięki któremu wiele się uczy od światowej klasy liderki i liderów – mówi Anita Kijanka.

Wylicza projekty, które realizowała również w Kielcach: KielceCom, Wenusjanki. Wprowadzała do Polski największy akcelerator biznesu – Founder Institute. Absolwentka UJK uwielbia wymyślać nowe rozwiązania, budować społeczności, tworzyć strategię komunikacji oraz wartościowe rzeczy dla innych. – Czas, który minął od ukończenia studiów na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego, był wyjątkowo pracowitym etapem. Dopiero teraz uświadamiam sobie, jak wiele się wydarzyło w moim życiu – podsumowuje pani Anita.

NATALIA NOWAK
studentka dziennikarstwa i komunikacji
społecznej UJK, 1. rok studiów II stopnia

SZANSE NA NOWĄ WSPÓŁPRACĘ

Przedstawiciele UJK w Kielcach odkrywają możliwości współpracy z University of Texas Rio Grande Valley i DHR Health Hospital.

UTRGV
UT Health
Rio Grande Valley

The Weekly Update

From the South Texas Diabetes and Obesity Institute
University of Texas Rio Grande Valley

December 1, 2023

Representatives from Jan Kochanowski University in Poland explore potential collaborations with the STDOI

On November 30, STDOI investigators met with three representatives from the Jan Kochanowski University, which is located in Kielce, Poland. The visitors included the President of the University, Dr. Stanislaw Gluszek; the Vice President for the Medical School, Dr. Dorota Kozielec; and the Dean of Education for the Medical School, Dr. Przemyslaw Wolak. The Jan Kochanowski School of Medicine was founded in 2005 and has a six-year MD training program for high school graduates. Investigators at the school are conducting research on heart disease, obesity, diabetes, and metabolic disorders, which are all areas of research activity by STDOI scientists.

Discussions were focused on developing collaborative programs in the areas of diabetes and obesity between STDOI and the Jan Kochanowski University School of Medicine. These collaborations would include possible joint research projects and co-hosted conferences. The potential for an exchange program for students and faculty to obtain training and research experiences was also discussed. The visitors toured the STDOI laboratories, genomics computing center, and biorepository.

The representatives from Jan Kochanowski University also met with multiple colleges across the University of Texas Rio Grande Valley, both in Brownsville and McAllen.

UTRGV Diversity Center for Genome Research holds a Lunch and Learn session.

Multiple faculty in the STDOI are associated with the UTRGV Diversity Center for Genome Research. Funded by the National Human Genome Research Institute, this Center includes a work force development core designed to enhance genomic literacy and provide training related to genetics and genomics. The Core is co-led by STDOI investigator Dr. Jacob Galan and STDOI Director Dr. Sarah Williams-Blangero. The *Lunch and Learn* session was focused on exposomics and was presented by Dr. Galan.

This Week's STDOI Publications

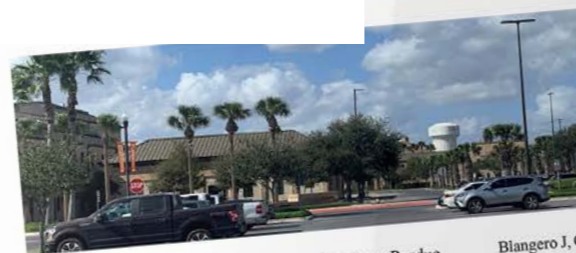
Honorat N, Seshadri S, Killiany R, Blangero J, Glahn DC, Fox P, Habes M. Riemannian frameworks for the harmonization of resting-state functional MRI scans. *Med Image Anal.* 2023 Nov 25;91:103043. Online ahead of print. PMID: 38029722

Hasbani NR, Westerman KE, Heon Kwak S, Chen H, Li X, Dicorpo D, Wessel J, Bis JC, Sarnowski C, Wu P, Bielak LF, Guo X, Heard-Costa N, Kinney G, Mahaney MC, Montasser ME, Palmer ND, Raffield LM, Terry JG, Yanek LR, Bon J, Bowden DW, Brody JA, Duggirala R, Jacobs DR, Kalyani RR, Lange LA, Mitchell BD, Smith JA, Taylor KD, Carson A, Curran JE, Fomage M, Freedman BI, Gabriel S, Gibbs RA, Gupta N, Kardis SLR, Kral BG, Momin Z, Newman AB, Post WS, Viaud-Martinez KA, Young KA, Becker LC, Bertoni A,

Blangero J, Omics for TOPMed A Working Group Vasani RS, PS. Type Genomic and Genom Print.

Exposomics is an exciting new field that uses genomic, metabolomic, and proteomic approaches to assess environmental exposures in individuals. For example, ongoing studies are looking at the impact of exposure to pollutants on risk for metabolic and brain-related diseases in the Mexican American population of the Rio Grande Valley.

The University of Texas Rio Grande Valley

Dr. Galan received his Ph.D. in Biochemistry from Purdue University-West Lafayette in 2010. After completing postdoctoral fellowships at the Institute for Research in Immunology and Cancer at the University of Montreal and at Harvard, Dr. Galan joined the faculty of Texas A&M University at Kingsville in 2018 where he worked closely with the National Natural Toxins Center based at TAMUK. He joined UTRGV in 2022.

Blangero J, Omics for TOPMed A Working Group Vasani RS, PS. Type Genomic and Genom Print.

This Week's STDOI Publications

Honorat N, Seshadri S, Killiany R, Blangero J, Glahn DC, Fox P, Habes M. Riemannian frameworks for the harmonization of resting-state functional MRI scans. *Med Image Anal.* 2023 Nov 25;91:103043. Online ahead of print. PMID: 38029722

Hasbani NR, Westerman KE, Heon Kwak S, Chen H, Li X, Dicorpo D, Wessel J, Bis JC, Sarnowski C, Wu P, Bielak LF, Guo X, Heard-Costa N, Kinney G, Mahaney MC, Montasser ME, Palmer ND, Raffield LM, Terry JG, Yanek LR, Bon J, Bowden DW, Brody JA, Duggirala R, Jacobs DR, Kalyani RR, Lange LA, Mitchell BD, Smith JA, Taylor KD, Carson A, Curran JE, Fomage M, Freedman BI, Gabriel S, Gibbs RA, Gupta N, Kardis SLR, Kral BG, Momin Z, Newman AB, Post WS, Viaud-Martinez KA, Young KA, Becker LC, Bertoni A,

W dniach od 27 listopada do 2 grudnia 2023 roku JM Rektor UJK prof. dr hab. n. med. Stanisław Głuszek wraz z reprezentującymi władze Collegium Medicum – dr hab. Dorotą Kozielec, prof. UJK i dr n. med. Przemysławem Wolakiem, odbyli wizytę w Stanach Zjednoczonych, odwiedzając University of Texas Rio Grande Valley (UTRGV) w Brownsville i McAllen oraz DHR Health Institute for Research & Development. Gospodarzem spotkania był dr hab. n. med. Tomasz Rogula, prof. UJK i jednocześnie uznany chirurg bariatra pracujący w szpitalu DHR Health.

JAK SIĘ LECZY W TEKSASIE

Wizycie towarzyszyło wiele rozmów, w których omówiono możliwości współpracy naukowej i przeprowadzenia staży kadry akademickiej i studentów.

Program spotkań obejmował część kliniczną (i był skoncentrowany szczególnie na procesach leczenia i rehabilitacji chorych na otyłość zakwalifikowanych do zabiegów operacyjnych), część naukową z wizytą w laboratoriach i omówieniem potencjalnych tematów badawczych oraz część oficjalną z rozmowami z władzami DHR Health Institute for Research & Development oraz University of Texas Rio Grande Valley.

Podczas wizyty w szpitalu DHR Health naukowcy z UJK uczestniczyli w operacjach bariatrycznych, które wykonał dr hab. Tomasz Rogula, wykorzystując robota da Vinci. Zapoznali się także z organizacją pracy bloku operacyjnego. Chirurgi mieli możliwość obserwacji i omówienia szczegółów technicznych i klinicznych zabiegów operacyjnych. Uczestnicy mogli również poznać specyfikę opieki nad pacjentem w przygotowaniu do zabiegu operacyjnego i w trakcie samej operacji. Dużo uwagi poświęcono rehabilitacji chorych. DHR Health Rehabilitation Hospital jest w południowym Teksasie jedynym akredytowanym przez CARF (Commission on Accreditation of Rehabilitation Facilities) szpitalem posiadającym program rehabilitacji dla młodzieży oraz chorych po udarze, amputacji i urazach rdzenia kręgowego. Dr Saroja Viswamitra, dyrektor szpitala rehabilitacyjnego,

wraz z zespołem fizjoterapeutów szczegółowo zapoznała uczestników wizyty ze sprzętem i programem rehabilitacji chorych. Zakład Wychowania Fizycznego, Posturologii i Gerontologii Collegium Medicum UJK posiada podobne zaplecze do prowadzenia badań naukowych (w tym egzozkielet), stwierdzono więc, że istnieje ogromna szansa na prowadzenie wspólnych projektów naukowych i wymianę kadry akademickiej.

POLA DO WSPÓŁPRACY

Interesującym doświadczeniem była dyskusja rezydentów chirurgii podczas konferencji klinicznych. Analizowano przebieg kliniczny, leczenie i powikłania trudnych przypadków chirurgicznych. Stronę polską zaproszono do wygłoszenia wykładu na temat systemu polskiej opieki zdrowotnej i edukacji medycznej. Rektor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach prof. dr hab. n. med. Stanisław Głuszek przedstawił Uniwersytet z jego częścią medyczną, a następnie omówił główne założenia ustawy o Krajowej Sieci Onkologicznej i obsłudze pacjenta z kartą DiLO. Wykład był podstawą do ożywionej dyskusji ze stroną amerykańską, której reprezentanci zadawali wiele pytań. Przedstawiciele Uniwersytetu Jana Kochanowskiego spotkali się także z Prezydentem i Dziekanami wydziałów University of Texas Rio Grande Valley, zarówno w Brownsville, jak i McAllen. Prof. Stanisław Głuszek przedstawił Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach jako jedną z wiodących uczelni w Polsce. Podczas prezentacji poszczególnych wydziałów Rektor zwracał uwagę na możliwe obszary współpracy naukowej i wymiany akademickiej. Współorganizatorem spotkania był prof. Peter Dabrowski, prodziekan College of Fine Arts na UTRGV i dyrygent Orkiestry Symfonicznej tej uczelni. Owocna okazała się wizyta w Zakładzie Genetyki Człowieka w Szkole Medycznej UTRGV. Katedra koncentruje się na badaniu podstawowych zasad genetyki i genomiki w zastosowaniu do chorób człowieka, wykorzystując zarówno modele eksperymentalne, jak i podejścia populacyjne. Katedra realizuje bieżące programy badawcze z zakresu genomiki eksperymentalnej, genetyki

statystycznej i populacyjnej, bioinformatyki i badań translacyjnych. Zakład zajmuje się chorobami powszechnymi o dużej częstości występowania w południowym Teksasie, w tym cukrzycą, otyłością i stłuszczeniem wątroby. Badania dotyczą zastosowania podstawowych zasad i strategii genetycznych w poznawaniu mechanizmów chorób, podatności na nie oraz interakcji gen-środowisko. Dużą część badań Katedra prowadzi za pośrednictwem Instytutu Cukrzycy i Otyłości Południowego Teksasu (STDOI). Prof. Sarah Williams-Blangero, dyrektor Division of Human Genetics oraz prof. John Blangero (Human Genetics) oprowadzili odwiedzających po laboratorium i uczestniczyli w dyskusji, która skupiała się na współpracy w obszarze badań nad cukrzycą i otyłością. Współpraca ta obejmowałaby ewentualne wspólne działania, projekty badawcze i współorganizację konferencji. Omówiony został również potencjał programu wymiany studentów i wykładowców w celu zdobycia doświadczeń dydaktycznych i badawczych. Efekty wizyty już są widoczne. Zaproszenie do odbycia stażu i wygłoszenia wykładu z pokryciem kosztów wizyty otrzymała dr hab. Justyna Klusek – pracownik badawczo-dydaktyczny Collegium Medicum – która prowadzi badania genetyczne chorych na cukrzycę.

Uczestnicy wizyty w University of Texas Rio Grande Valley i DHR Health Hospital wyrażają przekonanie, że wkrótce studenci kierunków medycznych i pracownicy realizujący projekty badawcze nawiążą ścisłą współpracę z korzyścią dla wszystkich jednostek biorących udział w tym procesie.

Wizytę zrealizowano dzięki środkom z programu Regionalna Inicjatywa Doskonałości, przeznaczonym na wizyty studyjne i staże naukowe.

dr hab. DOROTA KOZIEŁ, prof. UJK

ZASZCZYTNE ZAPROSZENIE

Dr hab. Justyna Klusek z Collegium Medicum UJK została zaproszona z wykładem na prestiżowe seminaria „Jean W. MacCluer and Bennett Dyke Lectureship Series”.

Seminaria te odbywają się w South Texas Diabetes and Obesity Institute na UTRGV od 2015 roku. Ustanowione dzięki hojnej darowiźnie, którą przekazali na rzecz uniwersytetu pionierzy w dziedzinie epidemiologii genetycznej: dr Jean MacCluer i dr Bennett Dyke. To oni jako pierwsi zastosowali podejście obliczeniowe do oceny genetycznych determinantów ryzyka występowania chorób złożonych. Fundusz ten wspiera coroczną prelekcję wygłaszaną w UTRGV przez naukowców uznanych na całym świecie. Podczas swoich wizyt goście-wykładowcy zapoznają się z programami badawczymi prowadzonymi w STDOI oraz z możliwościami przyszłej współpracy.

Wydział Sztuki
ws.ujk.edu.pl

Wydział Humanistyczny
whum.ujk.edu.pl

Collegium Medicum
cm.ujk.edu.pl

Wydział Pedagogiki
i Psychologii
wpp.ujk.edu.pl

Wydział Nauk Ścisłych
i Przyrodniczych
wsp.ujk.edu.pl

Wydział Prawa
i Nauk Społecznych
wpins.ujk.edu.pl

Filia UJK
w Sandomierzu
sandomierz.ujk.edu.pl

Tu się studiuje!
www.ujk.edu.pl

NASI NAUKOWCY W „NATURE”

Publikacja w najbardziej prestiżowym czasopiśmie naukowym jest marzeniem każdego naukowca. W styczniowym numerze „Nature” ukazał się artykuł trzech fizyków z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego.

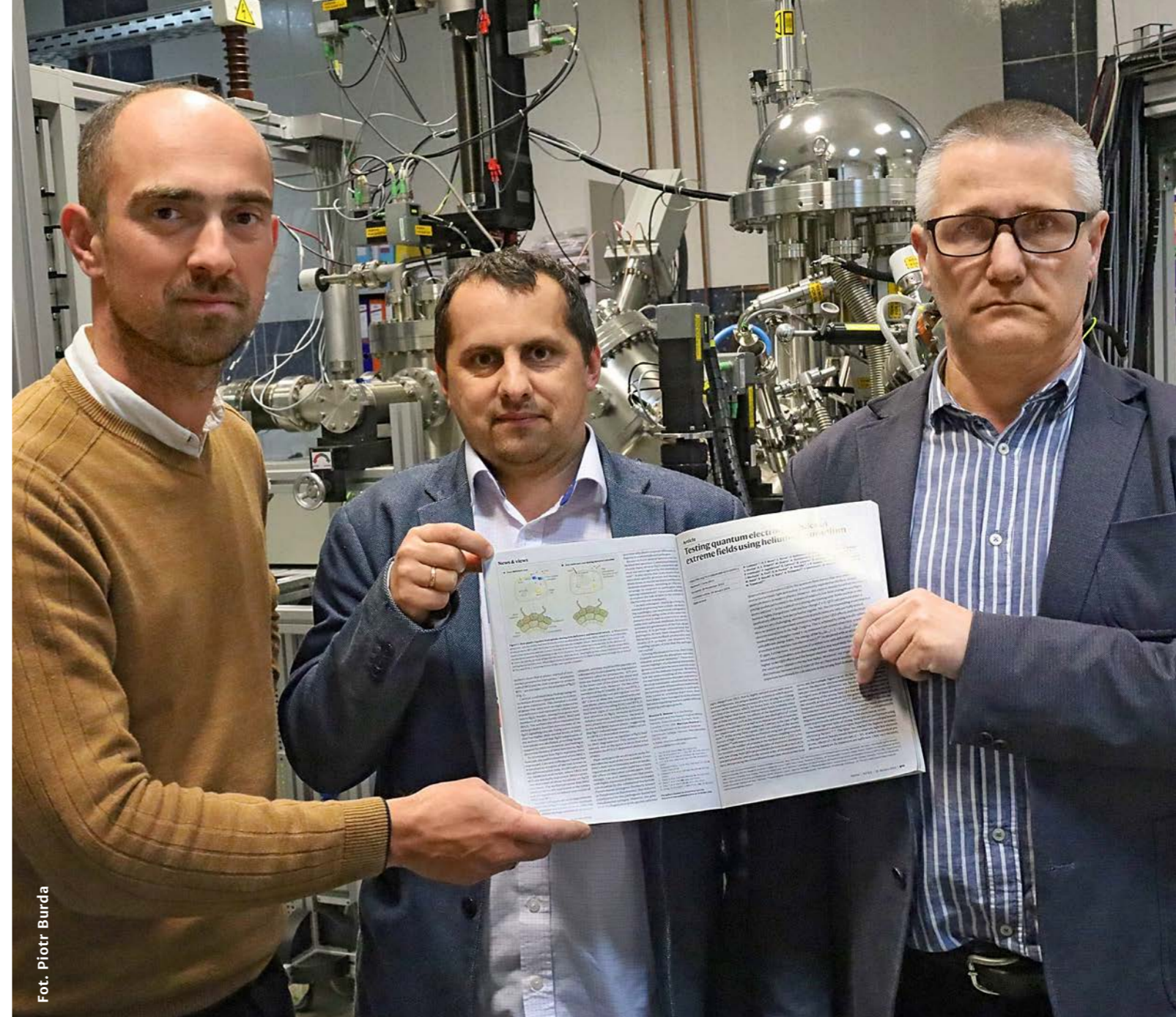
Współautorami publikacji „Testing quantum electrodynamics in extreme fields using helium-like uranium” są dr hab. Dariusz Banaś, prof. UJK, dziekan Wydziału Nauk Ścisłych i Przyrodniczych, dr Paweł Jagodziński i mgr Karol Szary z Instytutu Fizyki UJK.

– Dla każdego naukowca publikacja w takim periodyku jest wyróżnieniem, ale przede wszystkim docenieniem długiego okresu pracy. Od 2003 roku systematycznie dążymy do uzyskania jak najlepszego wyniku pomiaru elektrodynamiki kwantowej – mówi prof. Dariusz Banaś.

Publikację poprzedził wyjazd do Centrum Badań Ciężkich Jonów GSI Helmholtz w Darmstadt, gdzie prof. Dariusz Banaś spędził ponad rok. Potem w Kielcach, we współpracy z GSI, powstał spektrometr, dla którego dr Paweł Jagodziński opracował dla niego oprogramowanie i tworzył symulacje pozwalające optymalizować pomiar. – Ostateczny pomiar z wykorzystaniem spektrometru zbudowanego w GSI został wykonany w czasie pandemii, w 2020 roku. Potrzeba było trochę czasu na opracowanie jego wyników i rezultatem jest publikacja w 2024 roku. Pomiar okazał się najbardziej precyzyjnym testem elektrodynamiki kwantowej. Tym samym teoria sprawdziła się w ekstremalnych warunkach próby – mówi prof. Dariusz Banaś.

Teoria elektrodynamiki kwantowej, czyli QED opisuje oddziaływania elektrycznie naładowanych cząstek i światła. Teoria QED ma duże znaczenie w fizyce, ponieważ jest integralną częścią standardowego modelu fizyki cząstek elementarnych, teorii cząstek elementarnych i ich interakcji. Kluczowe jest zatem przetestowanie go we wszystkich możliwych scenariuszach. Takie testy są ważne dla poszukiwań fizyki poza modelem standardowym. Jak pokazano w niezwykle precyzyjnych eksperymentach, teoria QED poprawnie przewiduje właściwości prostych atomów, takich jak wodór czy hel. Jednak dotychczas jest słabiej przetestowana w intensywnych polach elektromagnetycznych, takich jak te, które istnieją wokół dużych jąder atomowych.

Aby zbadać skuteczność QED, dr Robert Lötzsch z Uniwersytetu Friedricha Schillera w Jenie w Niemczech i współpracownicy wykorzystali uran, mający aż 92 protony w jądrze, który został pozbawiony wszystkich, z wyjątkiem dwóch. Powstałe w ten sposób wysoko naładowane jony uranu to idealne minilaboratoria, które pozwalają badać zachowanie związanych elektronów w niezwykle silnych polach elektromagnetycznych. Lötzsch i współpracownicy przeprowadzili swoje eksperymenty w Centrum Badań Ciężkich Jonów

Fot. Piotr Burda

Od lewej: mgr Karol Bury, dr Paweł Jagodziński i prof. Dariusz Banaś z czasopiśmie „Nature”.

GSI Helmholtz w Darmstadt w Niemczech, przyspieszając jony uranu i przepuszczając je przez folię miedzianą, która oderwała z każdego jonu wszystkie elektrony z wyjątkiem jednego. Po zderzeniu z tarczą azotową jony te pochwyciły inny elektron, tworząc uran podobny do helu: jądro uranu z dwoma związanymi z nim elektronami. W wyniku tego procesu każdy jon uranu wraz z jednym z dwóch elektronów znajdował się w stanie wysokoenergetycznym. Elektrony te szybko przechodziły do stanu podstawowego poprzez sekwencję

przejść między poziomami energetycznymi wytworzonego jonu. Mierząc promieniowanie rentgenowskie uwalniane podczas konkretnego przejścia, naukowcy określili energię tego przejścia. Zmierzona energia była zgodna z przewidywaniami opartymi na QED – teoria się potwierdziła. Uzyskany wynik to wyjątkowo precyzyjny i rygorystyczny test teorii QED.

DB, pio

ZAFASCYNOWANI FABRYKĄ CIAŁA

Anatomia od czasów starożytnych uważana była za królową nauk medycznych i jest to przedmiot wyjątkowy dla wszystkich studentów medycyny na całym świecie. To właśnie w trakcie zajęć prosektoryjnych z anatomii przychodzi ten moment, kiedy marzenie o byciu lekarzem staje się wreszcie realne.

Historia anatomii człowieka sięga czasów starożytnych, kiedy to wielki Hipokrates potrafił wyciągnąć wnioski co do diagnozy, terapii oraz rokowania na podstawie obserwacji oraz badania podmiotowego. Prace Hipokratesa, jak i Arystotelesa, stanowiły podstawę dla kolejnych badań i rozwoju nauk anatomicznych. Pierwsze całkiem poprawne opisy anatomiczne ludzkiego ciała zawdzięczamy lekarzom Aleksandryj-

skim z III i II wieku p.n.e.: Erasistratosowi z Keos i Herofilosowi z Chalkedonu. Trudno w tym miejscu nie wspomnieć również o Galenie, a właściwie Claudiusie Galenusie urodzonym około 129/130 r. n.e. w Pergamonie, największym lekarzu rzymskim końca epoki starożytnej. Jest on uznawany za ojca anatomii. Jego studia anatomiczne opierały się na sekcjach zwierząt, ale zasługą Galena jest pierwsze w dziejach, pełne podręcznikowe

opracowanie anatomii. Można się wręcz pokusić o stwierdzenie, że dzięki Galenowi anatomia stała się pierwszym wyodrębnionym przedmiotem medycznym.

W epoce renesansu rozwój anatomii człowieka nabrał niezwykłego tempa. Wielki wkład miał tutaj Leonardo da Vinci, który nie tylko był artystą, ale także anatomem samoukiem. Jego szczegółowe rysunki anatomii człowieka, takie jak słynny „człowiek witruwiański” (*Proporcje ciała ludzkiego według Witruwiusza* – rysunki autorstwa Leonarda da Vinci, 1490), pozwoliły na poznanie i zrozumienie ludzkiego ciała.

Jednak prawdziwego przełomu w rozwoju nauk anatomicznych dokonało wiekopomne, siedmiotomowe dzieło Andreeasa Vesaliusa z roku 1543: *Budowa ciała ludzkiego (De humanis corporis fabrica)*. Bez żadnej przesady można stwierdzić, że dzieło Wesaliusza postawiło cezurę między średniowieczem a czasami nowożytnymi w naukach przyrodniczych. Wesaliusz jako jeden z pierwszych odważył się na dokładne sekcjonowanie zwłok ludzkich, wykazując przy tym liczne błędy popełnione przez Galena, które wynikały z bezkrytycznego przenoszenia anatomii zwierząt na człowieka. *De humanis corporis fabrica* było pierwszym wydany drukiem dziełem opisującym anatomię prawidłową człowieka. Piękne i niezwykle realistyczne ilustracje, którymi Wesaliusz wzbogacił swoje dzieło, do dziś fascynują anatomów.

ATLASY NAWET PO JAPOŃSKU

Wśród profesorów anatomii ze sławnego Gdańskiego Gimnazjum Akademickiego, w którym anatomia była wykładana w sposób regularny od 1568 roku, był Joachim Oelhafius. W 1613 roku przeprowadził on po raz pierwszy w Królestwie Polskim publiczną sekcję zwłok. Największym anatomem polskim tego okresu był Jan Adam Kulmus, którego atlas anatomiczny – *Tabulae Anatomicae*, wydany po raz pierwszy w 1722 roku – doczekał się 12 wydań i przetłumaczony został na wiele języków, w tym na japoński.

W XVII wieku, wraz z technikami mikroskopowymi, zaczęła rozwijać się anatomia mikroskopowa.

Holender Antonie van Leeuwenhoek i Włoch Marcello Malpighi byli pionierami w badaniu struktury komórek, tkanek i narządów na poziomie mikroskopowym.

Współczesna anatomia człowieka korzysta z najnowocześniejszych technologii, takich jak tomografia komputerowa (CT), rezonans magnetyczny (MRI) i obrazowanie ultrasonograficzne. Te narzędzia pozwalają na kwantyfikację struktury i funkcji narządów w sposób precyzyjny, umożliwiając jednocześnie ocenę zmienności anatomicznych na dużych grupach badawczych.

Dzisiaj często pada pytanie, czy lekarzom we współczesnym świecie, w praktykowaniu nowoczesnej medycyny nadal jest potrzebna anatomia? Odpowiedź jest jednoznaczna: nie ma medycyny bez anatomii. Aby być dobrym lekarzem i skutecznie pomagać pacjentom, konieczna jest znajomość anatomii. Wiedza anatomiczna jest niezbędna dla zrozumienia budowy ludzkiego ciała. Znajomość topografii narządów i struktur anatomicznych jest kluczowa dla lekarzy chirurgów, jak i medyków innych specjalności, stanowi bowiem fundament diagnostyki chorób oraz planowania postępowania terapeutycznego, w tym przeprowadzania różnych procedur medycznych.

Bogata wiedza z zakresu anatomii topograficznej, dotycząca na przykład dokładnego przebiegu naczyń krwionośnych, nerwów i innych struktur anatomicznych, pozwala lekarzom i pracownikom medycznym na precyzyjne i bezpieczne wykonywanie wielu procedur medycznych, jak na przykład wkłucia, biopsje czy też endoskopia. Dogłębna znajomość anatomii jest niezbędna, aby w procesie leczenia pacjenta zminimalizować ryzyko możliwych powikłań wynikających z nieznaności topografii narządów.

Ponadto bez znajomości anatomii nie można prawidłowo zinterpretować wyników badań diagnostycznych, takich jak RTG, tomografia komputerowa, rezonans magnetyczny.

Co więcej, anatomia dostarcza podstawowej wiedzy o tym, jak poszczególne organy i struktury anatomiczne powinny się prezentować u zdrowe-

go człowieka, co z kolei umożliwia identyfikację różnych nieprawidłowości i patologii.

Wreszcie, anatomia, która jest podstawowym przedmiotem w programach nauczania na studiach medycznych, kształcących przyszłych lekarzy, pozwala na lepsze zrozumienie innych dziedzin medycyny, takich jak fizjologia, patologia, farmakologia.

JAK UCZYĆ CIAŁA

Jak nauczać anatomii w sposób skuteczny i atrakcyjny? Sekcje zwłok, preparatyka anatomiczna są od wieków tradycyjną i bardzo skuteczną metodą nauczania anatomii i nadal stanowią trzon edukacji anatomicznej. Istnieje jednak wiele innych narzędzi dydaktycznych, które w sposób skuteczny mogą wspomóc czy też uatrakcyjnić ten trudny proces. Można tu wymienić:

1. modele anatomiczne – trójwymiarowe modele organów i struktur anatomicznych mogą być używane do wizualizacji i zrozumienia relacji topograficznych między nimi;
2. zdjęcia i rysunki anatomiczne – ilustracje anatomiczne, zarówno w formie książek, jak i dostępne on-line. Dobrej jakości zdjęcia anatomiczne pozwalają na wizualizację różnych warstw tkanek i struktur;
3. symulacje komputerowe – zaawansowane symulacje komputerowe pozwalają na interaktywne nauczanie anatomii. Programy takie umożliwiają

wykonanie wirtualnej sekcji, oglądanie poszczególnych warstw ludzkiego ciała i eksplorowanie struktur w trójwymiarze;

4. anatomie obrazową z wykorzystaniem technik obrazowania, takich jak tomografia komputerowa czy rezonans magnetyczny, stanowi doskonałe pogłębienie wiedzy anatomicznej;

5. analizę przypadków klinicznych, która pozwala na praktyczne zastosowanie wiedzy anatomicznej w kontekście codziennej praktyki medycznej.

Nad jakością kształcenia anatomicznego w Polsce czuwa Polskie Towarzystwo Anatomiczne (PTA) – organizacja naukowa skupiająca specjalistów z dziedziny anatomii. Początki Towarzystwa datuje się na rok 1923, kiedy to grupa lekarzy i przyrodników utworzyła Towarzystwo Warszawskie Anatomiczne. Wśród członków założycieli byli: Edward Loth, Jan Tur, Mieczysław Konopacki, Leon Kryński. W roku 1925 podczas XII Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich postanowiono objąć działalnością Towarzystwa teren całego kraju. Na przełomie października i listopada roku 1926 odbył się pierwszy zjazd anatomów i zoologów, w trakcie którego walne zgromadzenie powołało do życia Polskie Towarzystwo Anatomiczno-Zoologiczne, uchwaliło jego statut i wybrało zarząd. Prezesem towarzystwa został Henryk Hoyer z Krakowa, wiceprezesami zostali Jan Hirschler ze Lwowa oraz Zygmunt Mokrzycki z Warszawy. Na sekretarza Towarzystwa powołano Edwarda Locha, a skarbnikiem został Piotr Słonimski z Warszawy.

Głównym celem powołanego do życia Polskiego Towarzystwa Anatomiczno-Zoologicznego było propagowanie postępów wiedzy w zakresie nauk morfologicznych, wspieranie działalności naukowej w zakresie tychże nauk oraz dyscyplin pokrewnych, a także utrzymywanie kontaktów z towarzystwami naukowymi polskimi i zagranicznymi. W latach 1926–1937 zorganizowano sześć zjazdów naukowych PTA: pierwszy w roku 1926 w Warszawie, drugi w roku 1929 w Wilnie, trzeci w roku 1931 w Warszawie, czwarty w roku 1933 w Poznaniu, piąty w roku 1936 w Krakowie i szósty w roku 1937 w Wilnie.

W roku 1930 Polskie Towarzystwo Anatomiczne zostało przyjęte do Federacji Towarzystw Anatomicznych (Association des Anatomistes – obecnie IFAA, International Federation of Associations of Anatomists), a III Zjazd PTA został połączony z XXVI kongresem Federacji. IV Zjazd PTA połączony był z kolei z XVI Zjazdem Lekarzy i Przyrodników Polskich. Natomiast V Zjazd PTA był ostatnim wspólnym Zjazdem Anatomów i Zoologów, którzy w tym czasie utworzyli własne Towarzystwo.

PRZETRWAŁA WOJNĘ

II wojna światowa przerwała na wiele lat działalność PTA i spowodowała ogromne straty w środowisku polskich naukowców. Zginęli wybitni profesorowie anatomii: Mieczysław Konopacki, Edward Loth, Zygmunt Szantoch, Józef Grzybowski, Kazimierz Kostanecki, Bolesław Jałowy. Pomimo niezwykle trudnych warunków okupacyjnych tajne nauczanie anatomii na poziomie akademickim prowadzone było w Warszawie, Krakowie, Wilnie i Częstochowie. W Warszawie w tajne nauczanie zaangażowani byli m.in.: Józef Grzybowski, Bolesław Wojciechowski, Zygmunt Pękała, Helena Szukiewicz, Stefan Różycki, Arkadiusz Flatau. Dzięki nauczaniu anatomii przez doktora Koczwarę, pomimo ekstremalnych warunków, ponad 2500 studentów kontynuowało kształcenie w Szkole Zaorskiego, w konspiracyjnym studium lekarskim i Tajnym Uniwersytecie Ziemi Zachodnich. Nauczanie anatomii w Wilnie prowadzili profesorowie Michał Reicher i Witold Sylwanowicz, a histologii i embriologii nauczali Stanisław Hiller i Stefan Bagiński. Częstochowa była miejscem działania filii Wydziału Lekarskiego Tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich, gdzie zajęcia prowadzone były przez Zdzisława Stolzmana we współpracy z Leonem Achmatowiczem, Janem Bednarskim, Edwardem Borkowskim i Edwardem Hanke. Nauczanie medycyny w Krakowie rozpoczęto dopiero pod koniec 1943 roku, a zajęcia z anatomii prowadził profesor Stanisław Kohmann.

W 1948 roku w Łodzi odbył się pierwszy po wojnie Zjazd PTA reaktywujący działalność Towarzystwa. Organizatorem zjazdu był prof. Stefan Ba-

giński, kierownik Katedry Histologii i Embriologii Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Łódzkiego, a przed wojną pracownik Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. W trakcie tego Zjazdu uchwalono zmiany w statucie, a także reaktywowano bądź utworzono nowe oddziały (w: Gdańsku, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Szczecinie, Wrocławiu, Warszawie oraz Zabrzu-Rokitnicy).

Od roku 1994 PTA jest także członkiem Europejskiej Federacji Morfologii Eksperymentalnej (EFEM, European Federation of Experimental Morphology). Przedstawiciele PTA są członkami zagranicznymi Anatomische Gesellschaft oraz Zarządu Europejskiej Unii Anatomicznej.

NAUKOWO I PRAKTYCZNI

Głównymi celami Polskiego Towarzystwa Anatomicznego są rozwijanie i upowszechnianie nauki anatomii, promowanie badań naukowych w tej dziedzinie oraz wymiana informacji i doświadczeń między naukowcami.

Obecnie Polskie Towarzystwo Anatomiczne zrzesza 282 pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych ściśle związanych z nauczaniem anatomii w Polsce. Prezesem PTA od 2022 roku jest prof. Janusz Moryś z Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie, a wiceprezesami są: dr hab. Ilona Klejbor, prof. Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, oraz prof. Jerzy Walocha z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Nadzrędnym celem PTA, jakim jest wspieranie rozwoju anatomii w Polsce, możliwy jest dzięki organizowaniu konferencji, sympozjów, warsztatów i szkoleń dla specjalistów, wspieraniu procesu dokształcania się nauczycieli anatomii, a przede wszystkim dbaniu o utrzymanie jakości kształcenia anatomii oraz jakości kadry kształcącej. Podczas tych spotkań omawiane są najnowsze osiągnięcia naukowe, przedstawiane są wyniki badań, a pracownicy mogą podzielić się zdobytym doświadczeniem w pracy ze studentami. Działalność naukowa PTA obejmuje różnorodne tematy związane z anatomią, w tym: anatomie kliniczną, embriologię, anatomie porównawczą, neuroanatomie, anatomie patologiczną i inne. Kon-

gresy PTA odbywają się cyklicznie – w Kielcach w 2005 roku odbył się XXVII Kongres PTA, a jego organizatorem był zespół prof. Tadeusza Kudera z UJK. W zjeździe tym uczestniczyło ok. 150 osób ze wszystkich ośrodków anatomicznych w kraju. Zjazd zorganizowany został znakomicie i do dziś pozostał we wdzięcznej pamięci jego uczestników. Fakt ten stawia bardzo wysoko poprzeczkę przed organizatorami kolejnego kongresu, jaki odbędzie się w przyszłym roku w Kielcach, czyli przed XXXV Ogólnopolskim Kongresem Polskiego Towarzystwa Anatomicznego. Oprócz typowych konferencji naukowych PTA organizuje cykliczne konferencje dydaktyki anatomicznej skupiające się na problemach związanych z nauczaniem anatomii w Polsce. Najbliższe takie spotkanie odbędzie się w tym roku w Łodzi.

KWARTALNIK I KONGRESY

Polskie Towarzystwo Anatomiczne jest również wydawcą polskiego czasopisma naukowego „Folia Morphologica”, w którym publikowane są badania naukowe dotyczące anatomii. Czasopismo „Folia Morphologica” posiada *impact factor* w wysokości 1,2 oraz 70 punktów ministerialnych, a obecnym redaktorem naczelnym pisma jest (od roku 2000) profesor Janusz Moryś. Pierwszy numer kwartalnika został wydany 15 marca 1929 roku, a ówczesnym redaktorem naczelnym był prof. Edward Loth z Warszawy. Na łamach tego czasopisma można przedstawić i publikować oryginalne prace naukowe, a także aktualne przeglądy

literatury dotyczącej anatomii. Ponadto PTA angażuje się również w organizację kongresów, sympozjów i szkoleń dla studentów medycyny oraz lekarzy, aby wspierać edukację i rozwój w dziedzinie anatomii. Polskie Towarzystwo Anatomiczne odgrywa ważną rolę w rozwoju anatomii w Polsce, umożliwiając kontakt między naukowcami, wymianę wiedzy i doświadczeń oraz promocję zaawansowanych badań naukowych w dziedzinie anatomii.

ANATOMIA W KIELCACH

Oddział PTA w Kielcach utworzony został w 2000 roku. Jego wieloletnim przewodniczącym był profesor Tadeusz Kuder. Przez dwie kadencje funkcję tę pełnił profesor Aleksander Szczurkowski. Członkami kieleckiego oddziału byli pracownicy Zakładu Anatomii Porównawczej Instytutu Biologii UJK, lekarze oraz nauczyciele biologii z kieleckich liceów ogólnokształcących. Od samego początku w pracach oddziału aktywnie uczestniczył profesor Stanisław Głuszek, obecny rektor UJK, który przez wiele kadencji pełnił funkcję wiceprzewodniczącego kieleckiego oddziału PTA. W roku 2002 oddział ten zorganizował II Krajową Konferencję Studenckich Kół Anatomicznych w Kielcach, która odbyła się w Wólce Milanowskiej. Członkowie oddziału kieleckiego zawsze uczestniczyli aktywnie we wszystkich zjazdach PTA na terenie kraju. Ponadto uczestniczyli w zjazdach Niemieckiego Towarzystwa Anatomicznego (Anatomische Gesellschaft), prezentując wyniki badań. W ramach propagowania nauki anatomii członkowie kieleckiego oddziału PTA uczestniczą w corocznych Nocach Biologów, przedstawiając zagadnienia z anatomii serca i układu nerwowego autonomicznego. Od momentu założenia w Kielcach oddziału PTA jego członkowie podnosili swoje kwalifikacje. W tym czasie uzyskano: 3 profesury, 4 habilitacje i 5 doktoratów. W roku 2015 otwarto kierunek lekarski na UJK, a profesor Tadeusz Kuder został kierownikiem Zakładu Anatomii Collegium Medicum – większość pracowników tego zakładu zasiłło szeregi oddziału PTA w Kielcach. W 2022 roku na funkcję przewodniczącego wybrany został profesor Marcin Sadowski.

OD OGÓŁU DO SZCZEGÓŁU

PTA patronuje Ogólnopolskiemu Konkursowi Wiedzy Anatomicznej Scapula Aurea / Golden Scapula. To najstarszy konkurs studencki odbywający się w Polsce, w trybie polsko- i angielskojęzycznym. Uczestnikami konkursu są najlepsi studenci anatomii zarówno oddziałów polskojęzycznych, jak i angielskojęzycznych ze wszystkich ośrodków anatomicznych w Polsce. Konkurs obejmuje rozbudowany sprawdzian wiedzy praktycznej oraz teoretycznej, a nad jego przebiegiem czuwają przedstawiciele Polskiego Towarzystwa Anatomicznego.

Wydarzenie to ma na celu sprawdzenie i uhonorowanie umiejętności i wiedzy z zakresu anatomii. Pomysłodawcą tego konkursu był profesor Michał Reicher. Pierwsza edycja odbyła się w 1964 roku w ówczesnej Akademii Medycznej w Gdańsku. Od tego czasu konkurs odbywa się corocznie (był zawieszony w okresie stanu wojennego i w czasie pandemii COVID-19) i biorą w nim udział studenci kierunku lekarskiego wyłonieni w eliminacjach uczelnianych. W trakcie finału ogólnopolskiego konkursu uczestnicy muszą wykazać się zarówno wiedzą teoretyczną, jak i praktyczną. Finał ogólnopolski składa się z dwóch części: teoretycznej (60 pytań testowych) i praktycznej (rozpoznanie 20 struktur anatomicznych).

Anatomia od czasów starożytnych uważana była za królową nauk medycznych, jest to przedmiot wyjątkowy dla wszystkich studentów medycyny na całym świecie. To właśnie w trakcie zajęć pro-sektoryjnych z anatomii przychodzi ten moment, kiedy marzenie o byciu lekarzem staje się w jakiś sposób namacalne.

W Zakładzie Anatomii Collegium Medicum UJK wypracowaliśmy skuteczny system nauczania anatomii oparty głównie na praktycznym nauczaniu przedmiotu z wykorzystaniem preparatyki anatomicznej. Ponadto zwracamy szczególną uwagę na to, aby studenci opanowali obowiązujące mianownictwo anatomiczne w języku polskim, łacińskim i angielskim. Staramy się pracować z naszymi studentami tak, aby mogli przyswajać wiedzę „od ogółu do szczegółu”. Nie zapominamy również

o aspektach anatomii klinicznej. Dopiero tak zdobyta kompleksowa wiedza anatomiczna jest warunkiem wstępnym dla istoty studiowania, czyli ćwiczenia umysłu. Pozwala to studentom na wykształcenie krytycyzmu naukowego, który jest niezbędny, aby w sposób rzeczowy odpowiadać na wiele pytań, na które nie ma gotowych odpowiedzi w podręcznikach. W trakcie całego kursu staramy się rozmawiać studentów w anatomii, pamiętając jednocześnie o tym, że aby proces dydaktyczny przyniósł oczekiwany efekt, musi być w niego tak samo mocno zaangażowany student, jak i nauczyciel. Zgodnie z łacińską sentencją *docendo discimus* – nauczając, uczymy się sami.

Należy docenić fakt, że w naszej uczelni ta rozległa i niełatwa wiedza anatomiczna przekazywana studentom przez zespół Zakładu Anatomii Collegium Medicum trafia na podatny grunt i przeradza się w sukcesy naszych studentów.

dr hab. n. med. ILONA KLEJBOR, prof. UJK

SUKCES KIELECKICH STUDENTÓW

W 2023 roku w Kielcach odbył się finał XXXVI edycji Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy Anatomicznej Scapula Aurea / Golden Scapula, doskonale zorganizowany przez pracowników i studentów Collegium Medicum UJK pod przewodnictwem dr hab. Ilony Klejbor, prof. UJK. Patronat nad tym wydarzeniem objęli: rektor Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach prof. dr hab. n. med. Stanisław Głuszek, prezydent Miasta Kielce Bogdan Wenta oraz prezes Polskiego Towarzystwa Anatomicznego prof. dr hab. Janusz Moryś.

W konkursie wzięli udział najlepsi studenci z 13 uczelni medycznych z całej Polski. W kategorii indywidualnej studenci I roku kierunku lekarskiego Collegium Medicum naszej uczelni zajęli: 1. miejsce – Maciek Bolek, 3. miejsce – Hubert Kostek. Co więcej, w kategorii drużynowej najlepsza okazała się drużyna z Kielc w składzie: Maciek Bolek, Hubert Kostek i Patryk Rządowski.

LEKCJA ANATOMII DLA... AKTORÓW

Aktorzy kieleckiego Teatru im. Stefana Żeromskiego, grający w sztuce *Helgi, syn Jóna*, przygotowali się do spektaklu również w Zakładzie Anatomii Collegium Medicum UJK – poznawali techniki preparatyki oraz uczyli się szycia chirurgicznego.

Fot. Krzysztof Bielński

W sobotę 3 lutego w murach kieleckiego Teatru im. Stefana Żeromskiego odbyła się polska prapremiera sztuki *Helgi, syn Jóna* islandzkiego dramaturga Tyrfingura Tyrfingssona.

Przy pełnej widowni mogliśmy śledzić emocjonalną opowieść o niełatwej relacji ojca i syna. Główny bohater, Helgi, pracuje w zakładzie pogrzebowym ojca, gdzie zajmuje się balsamowaniem i kremacją zwłok. Ma za sobą krótki, ale intensywny romans z 30-letnią, niepokorną Katrin, której ojciec leży u niego w kostnicy. W tych dramatycznych okolicznościach zbiegają się ponownie drogi Helgi i Katrin, mocno doświadczonych przez życie młodych ludzi, a widzowie z zapartym tchem mogą im towarzyszyć.

Postać toksycznego ojca, zagrana brawurowo przez Jacka Mąkę, pokazuje, że mimo swojej siły i zaradności życiowej żyje on w świecie złudzeń, które przedkłada nad bezpieczeństwo emocjonalne swojego syna. Jest on postacią niespójną – z jednej strony brutalny i nieobliczalny agresor, z drugiej zaś czuły ojciec. Taki emocjonalny dysonans powoduje, że trudno odczytać jego intencje, co więcej – pozwala mu to na manipulowanie uczuciami syna. Z kolei Helgi, grany przez Oskara Jarzombka, to młody, nadwrażliwy człowiek całkowicie zdominowany przez swojego ojca. Widzimy, jak mimo wszystko próbuje on szukać własnej drogi, odzyskać autonomię, postawić się ojcu, zawalczyć o swoje szczęście. Czy mu się udaje? Warto przekonać się samemu, oglądając sztukę na deskach kieleckiego teatru..

W rolę „zawsze nawalonej” Katrin, jak sama o sobie mówi, wcieliła się Klaudia Janas. Ta mocno strauumatyzowana 30-letnia kobieta, która pije za dużo, klnie za dużo, również próbuje skierować swoje życie na właściwe tory, jednak przeszkadza jej w tym ogrom emocji związanych z przeżyciami z ostatnich dni. Próbuje to skrętnie zatuszować poprzez wyparcie i obojętność.

Mocne, bogate w wulgaryzmy dialogi łamią sacrum takiego miejsca, jakim jest zakład pogrzebowy, gdzie króluje powaga śmierci. Zabieg ten pokazuje, jak istotnym atrybutem sztuki teatralnej

jest oksymoron, który pozwala widzowi w głębszy sposób spojrzeć na rozgrywający się dramat. Elementem łączącym wszystkie wątki sztuki Tyrfingssona pozostaje stół prosektoryjny – jest on stałą częścią scenografii przez cały czas trwania przedstawienia.

Reżyser Marta Streker, która swoją wizję dzieła Tyrfingssona przeniosła na deski Teatru im. Stefana Żeromskiego, powiedziała w wywiadzie dla Polskiej Agencji Prasowej: „Tekst Tyrfingssona bardzo mnie zaintrygował. Jest bogaty, wielowątkowy i wielopłaszczyznowy. To zderzenie ludzkiej tragedii z komizmem życia. Czasami z największych tragedii śmiejemy się najbardziej”.

Sztuki urodzonego w 1987 roku dramaturga były prezentowane w wielu miejscach na świecie, między innymi na Festival d’Avignon, La Mousson d’été i podczas Island, terre de théâtre w Théâtre 13 w Paryżu, w Chicago, w Warszawie czy też w Rzymie. *Helgi, syn Jóna* było jednym z dzieł wybranych przez Bureau des Lecteurs de la Comédie-Française w 2021 roku i zostało uznane Sztuką Roku na Gríman, The Icelandic Performing Arts Awards w 2020 roku.

Do ostatecznej formy dzieła stworzonego przez Martę Streker w pewien sposób przyczynili się również pracownicy Zakładu Anatomii CM UJK, którzy zorganizowali warsztaty dla reżysera oraz aktorów biorących udział w tym przedsięwzięciu. Mogli oni zapoznać się z atmosferą dość nietypowego miejsca, jakim jest prosektorium, zgłębić techniki preparatyki anatomicznej oraz szycia chirurgicznego. Dzięki tej lekcji Oskar Jarzombek – grający głównego bohatera – poznał tajniki pracy chirurga, niezbędne do odegrania sceny otwierającej sztukę. Warsztaty te były okazją do zdobycia nowych doświadczeń zarówno dla pracowników kieleckiego teatru, jak i Zakładu Anatomii Collegium Medicum UJK. Takie inicjatywy pokazują, że pojęcie interdyscyplinarności ma szerokie znaczenie.

dr hab. n. med. ILONA KLEJBOR, prof. UJK
lek. ANNA ZWIERYŃSKA

SPIRALA KONFLIKTU

Jeden z najkrwawszych i najokrutniejszych zamachów terrorystycznych w Izraelu uruchomił w 2023 roku spiralę konfliktu, który pochłonął już tysiące istnień ludzkich i doprowadził Bliski Wschód na krawędź regionalnej konfrontacji. Izraelska operacja wojskowa w Strefie Gazy na różne sposoby oddziałuje także na sytuację globalną: od napięć między społecznościami żydowskimi i arabskimi, poprzez komplikację w polityce zagranicznej Stanów Zjednoczonych, aż po zakłócenia w światowym handlu morskim.

Atak Hamasu z 7 października 2023 roku stał się „detonatorem” kolejnej krwawej eskalacji konfliktu izraelsko-arabskiego, którego geneza sięga końca lat 40. minionego wieku. Stopień jego złożoności jest tak duży, że każda próba jego skrótego przedstawienia jest skazana na porażkę. Przeplatają się w nim czynniki wewnętrzne oraz uwarunkowania regionalne. Pod uwagę należy również brać oddziaływanie aktorów globalnych. W trwającej obecnie wojnie występują sprzężenia wszystkich tych czynników.

STREFA ZAPALNA

W 2023 roku rozmowy w sprawie nawiązania oficjalnych relacji między Izraelem a Arabią Saudyjską, w których pośredniczyła dyplomacja amerykańska, zmierzały – mimo trudności – w pożądanym kierunku. Utrzymywały się i rozwijały wynegocjowane jeszcze dzięki wsparciu poprzedniej administracji amerykańskiej tzw. Porozumienia Abrahama, które otworzyły stosunki Izraela z kilkoma państwami arabskimi. Stabilne były także relacje saudyjsko-irańskie. Notariuszem porozumienia były w tym wypadku Chiny. Region, choć daleki od pełnej stabilizacji (skomplikowane rozmowy pokojowe w Jemenie, zniszczona wojną domową i dotknięta trzęsieniem ziemi Syria, niestabilny Irak), wydawał się względnie spokojny. Uwaga świata koncentrowała się na rosyjskiej inwazji na Ukrainę i jej globalnych konsekwencjach.

Izrael był z kolei pogrążony w głębokim kryzysie politycznym. Forsowane przez składający się z partii prawicowych i religijnych rząd premiera Benjamina Netanjahu reformy wymiaru sprawiedliwości wywołały masowe demonstracje. Przeciwno planowanym zmianom, uznawanym za zagrażające demokratycznym zasadom separacji władz, demonstrowali m.in. izraelscy rezerwiści oraz byli funkcjonariusze służb wywiadowczych. Premier Netanjahu, na którym ciążyły zarzuty korupcyjne, prowadził skomplikowaną grę polityczną. Wspierał skrajne środowiska religijne, które rozbudowywały osiedla na Zachodnim Brzegu Jordanu, obszarze kontrolowanym przez uznane na arenie międzynarodowej władze Autonomii

Palestyńskiej. Wywoływało to niepokoje i starcia między obiema wspólnotami.

Kontrolująca Strefę Gazy, wrogo nastawiona do rządu Autonomii i wspierana przez Iran organizacja terrorystyczna, Hamas, nie prowadziła natomiast poważniejszych działań przeciw Izraelowi. Uwaga izraelskich służb skupiała się na Zachodnim Brzegu. Wtedy terroryści z Hamasu sforsowali nasyconą zaawansowanymi sensorami barierę, która oddziela Strefę Gazy od terytorium izraelskiego, i dokonali masakry ponad 2 tys. cywilów; zajęli instalacje wojskowe, między innymi kwaterę Dywizji Gaza izraelskiej armii (IDF), oraz uprowadzili ponad setkę osób.

Reakcja izraelska była łatwa do przewidzenia. Największa strata ludności żydowskiej w pojedynczym ataku od Holocaustu musiała pociągnąć za sobą pełnoskalową operację wojskową w Strefie Gazy – na niewielkim skrawku kontrolowanego przez Hamas terytorium palestyńskiego i jednym z najgęściej zaludnionych obszarów świata. Rozmiar tragedii Gazy jest trudny do opisanego. Choć Izrael zaatakował Hamas, realizując prawo do obrony, działania wojenne o takiej intensywności w środowisku zurbanizowanym powodują masowe ofiary i zniszczenia. Hamas, który ponosi bezpośrednią odpowiedzialność, próbuje jednocześnie kreować swój wizerunek zwycięzcy (zadał Izraelowi straty) oraz ofiary (utożsamiając swoją organizację z ginącymi w wyniku działań wojennych palestyńskimi cywilami). Izrael znajduje się pod rosnącą presją międzynarodową, także ze strony swojego strategicznego sojusznika – Stanów Zjednoczonych.

KTO ZYSKAŁ NA ATAKU?

Obraz Bliskiego Wschodu po blisko sześciu miesiącach od ataku Hamasu diametralnie różni się od tego z początku października. W Strefie Gazy trwa wyniszczająca wojna. Samoloty amerykańskich i jordańskich sił powietrznych dokonują zrzutów z pomocą humanitarną dla ludności oblężonej enklawy. Jemeńscy Huti atakują przy pomocy rakiet i dronów statki handlowe na Morzu Czerwonym, co zmusiło największych armatorów do rezygnacji

z rejsów przez Kanał Sueski i zakłóciło łańcuchy dostaw. Amerykańskie i brytyjskie wojska zbombardowały pozycje Huti w Jemenie. Stany Zjednoczone przeprowadziły także serię ciężkich bombardowań proirańskich grup zbrojnych w Syrii oraz Iraku. Na granicy między Izraelem a Libanem trwają pojedynki artyleryjskie oraz naloty izraelskiego lotnictwa na instalacje przeciwlotnicze sprzymierzonego z Hamasem Hezbollahu. Normalizacja izraelsko-saudyjska nie została całkowicie przekreślona, ale jej perspektywa z pewnością się oddaliła.

Kto zyskał na bestialskim ataku Hamasu, który na pewno miał świadomość skali izraelskiej reakcji? Kontrolująca Strefę Gazy organizacja terrorystyczna zdecydowanie straciłaby na porozumieniu izraelsko-saudyjskim. Iran, który sam zмага się z problemami wewnętrznymi, nie był zainteresowany eskalacją. Podobnie sprzymierzony z nim libański Hezbollah, który jako siła de facto kontrolująca cały kraj, musi zarządzać głębokim kryzysem społeczno-gospodarczym.

Stabilność Bliskiego Wschodu, choćby krucha, była (i jest) żywotnym interesem Stanów Zjednoczonych oraz Unii Europejskiej. Ma to szczególne znaczenie w związku z pełnoskalową wojną w teatrze europejskim, w którą pośrednio zaangażowany jest cały Zachód. Wojna w Strefie Gazy komplikuje amerykańskie wsparcie dla Ukrainy i ma wpływ na kampanię wyborczą. Zakłóca ponadto handel morski, zmusza do otwartego zaangażowania wojskowego i angażuje dyplomatycznie oraz wizerunkowo.

AKTORZY GŁĘBOKIEGO TŁA

Jeśli wziąć pod uwagę zarysowany kontekst, zaskoczeniem nie będzie stwierdzenie, że beneficjentem kolejnego bliskowschodniego kryzysu jest Rosja. Istnieją poszlaki wskazujące na zaangażowanie gracza dysponującego wysokim, znajdującym się poza zasięgiem Hamasu (a być może także jego regionalnych sojuszników) potencjałem. W chwili szturmu izraelskiej zapory, sieci monitorujących ją sensorów uległy awarii. Problemy zanotowały także systemy aerostatów rozpoznawczych. W czasie ataku terrorystów z Hamasu dysponowali taktycznymi terminalami z planami izraelskich in-

stalacji wojskowych. Może to oznaczać, że organizacja była w posiadaniu operacyjnie pozyskanych informacji, co znajduje się powyżej jej własnych zdolności wywiadowczych. Istnieją też udokumentowane ślady udziału rosyjskich podmiotów w gromadzeniu środków do przeprowadzenia tego ataku. Ewentualne zaangażowanie Rosji może na zawsze pozostać przedmiotem spekulacji. Trudno jednak uznać, że główni gracze regionalni i Stany Zjednoczone byli zainteresowani „zdetonowaniem” konfliktu izraelsko-palestyńskiego pod koniec 2023 roku. Korzyści z eskalacji czerpią natomiast zainteresowani osłabieniem Stanów Zjednoczonych i Zachodu aktorzy głębokiego tła. Aktorzy, ponieważ Rosja nie jest jedynym państwem, które na tej eskalacji zyskuje.

dr TOMASZ GAJEWSKI
Instytut Stosunków Międzynarodowych
i Polityk Publicznych UJK

AUTODESTRUKCJA PO ATAKU

Czy atak wojsk izraelskich na konwój humanitarny w Strefie Gazy, do którego doszło 1 kwietnia 2024 r., może zmienić dalszy przebieg konfliktu?

To kolejne wydarzenie, które znacząco wpłynie na stosunek obywateli państw UE oraz Stanów Zjednoczonych do Izraela. W ich percepcji Izrael przestaje być „wyspą demokracji” w niestabilnym, pełnym autorytaryzmów i radykalizmu regionie. Te nabierające tempa zmiany nastrojów będą musiały w końcu znaleźć swoje polityczne ujście. Politycy będą musieli wziąć je pod uwagę w kalkulacjach wyborczych. Ten proces daje się już zaobserwować w Stanach Zjednoczonych. Presja Waszyngtonu rośnie, pod adresem Izraela padają niespotykane wcześniej słowa, ale wywołuje to tylko nieznaczne korekty w działaniach premiera Netanjahu. Postawił on pod znakiem zapytania relacje ze swoim strategicznym sojusznikiem i doprowadził do rosnącej izolacji swojego państwa. Jeśli utrzyma obrany kurs oraz sprzeciwi wobec utworzenia państwa palestyńskiego, może dojść do załamania relacji z całym Zachodem. Aluf Benn z dziennika „Haaretz” stwierdził na łamach „Foreign Affairs”, iż Netanjahu oparł swoją dotychczasową politykę na założeniu, że Izrael może prosperować bez pokoju. Polityka ta zbankrutowała, a tekst, z którego pochodzi cytat, nosił tytuł: *Autodestrukcja Izraela*. Trudno o lepsze podsumowanie ostatnich działań izraelskiego rządu.

REKRUTACJA 2024/2025

rekrutacja.ujk.edu.pl

Zapamiętaj ten adres! Tam znajduje się pełna oferta kształcenia uczelni, wymagania, terminarz i kalkulator wyników maturalnych. Na tej stronie od 1 czerwca do 10 lipca 2024 roku prowadzona będzie internetowa rekrutacja na studia na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Co decyduje o przyjęciu?

O przyjęciu na studia decyduje wynik egzaminu maturalnego. Wyjątkiem są kierunki artystyczne i wychowanie fizyczne, gdzie dodatkowo odbywa się egzamin.

Terminarz rekrutacji 2024 dla maturzystów

1 czerwca	rozpoczęcie rejestracji na stronie internetowej: rekrutacja.ujk.edu.pl
9 lipca	ogłoszenie wyników matury (wg harmonogramu Centralnej Komisji Egzaminacyjnej)
10 lipca	ostatni dzień rejestracji i wnoszenia opłat rekrutacyjnych
11 lipca	egzaminy wstępne na wybranych kierunkach
12 lipca	ogłoszenie listy zakwalifikowanych do przyjęcia
15–20 lipca	przyjmowanie kompletu dokumentów na studia
22–26 lipca oraz 2–28 września	kolejne terminy przyjmowania dokumentów na studia z listy rezerwowej w przypadku niewypełnienia limitu miejsc

Drugi nabór w przypadku niewypełnienia limitu miejsc

27 lipca	rozpoczęcie rejestracji
20 sierpnia	poprawkowy egzamin maturalny (wg harmonogramu Centralnej Komisji Egzaminacyjnej)
10 września	wyniki poprawkowego egzaminu maturalnego
17 września	ostatni dzień rejestracji
18 września	egzaminy wstępne
19 września	ogłoszenie listy zakwalifikowanych do przyjęcia na studia
20–25 września	przyjmowanie dokumentów na studia

WSPÓŁPRACA – PRZYSZŁOŚĆ NAUKI

Studia rozbudziły moją ciekawość świata. Zaczęłam szukać uczelni, która dałaby mi szansę rozwoju i jednocześnie zgodziła się na współpracę z UJK. I tak znalazłam się na brytyjskiej uczelni Alexander College na Cyprze. Pobyt na tej malowniczej wyspie nie tylko wzbogacił moje umiejętności, ale również otworzył nowe perspektywy w świecie mody dzięki współpracy z utalentowanymi cypryjskimi projektantami.

Moda zawsze mnie fascynowała, a pasja do śledzenia najnowszych trendów i projektowania własnych strojów towarzyszyła mi od najmłodszych lat. Moje artystyczne zainteresowania sprawiły, że zdecydowałam się na studiowanie na kierunku wzornictwo na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach, a obecnie kontynuuję naukę na kierunku sztuki plastyczne, na specjalności projektowanie i stylizacje tekstyliów użytkowych.

W trakcie studiów po raz pierwszy siadłam do maszyny do szycia. W celu zgłębienia tajemnic świata mody postanowiłam w 2020 roku zapisać się na kursy semestralne on-line z zakresu projektowania mody i tkanin, organizowane przez renomowaną chińską uczelnię Tiangong University w Tianjin. To był nie tylko krok do rozwoju zawodowego, ale również okazja do poszerzenia horyzontów w jakże trudnym okresie pandemii.

Ponadto w moim rozwoju zawodowym i artystycznym nieocenionym wsparciem okazała się pani mgr Magdalena Stępnik-Kozłowska, utalentowana mentorka, która wprowadziła mnie w świat sztuki szycia, konstrukcji ubioru, projektowania tkanin oraz pracy z różnymi materiałami.

PRESTIŻOWI MENTORZY I RODZINNA ATMOSFERA

Moja ścieżka artystyczna prowadzi mnie przez różnorodne wyzwania i inspirujące doświadczenia. Na artystycznym koncercie mam udział m.in. w: 2. Międzynarodowym Biennale Akcesoriów Ubioru (2MABAU) w Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu, gdzie miałam zaszczyt prezentować swoje prace; w konkursie fotograficznym „W Chinach i o Chinach” organizowanym przez Instytut Konfucjusza w Krakowie, a także w 2021 International Youth Design Competition (IYDC) organizowanym przez Beijing Institute of Fashion Technology w Chinach. Właśnie w ramach tego ostatniego wydarzenia miałam niepowtarzalną okazję zaprezentowania mojej autorskiej kolekcji China Time, co było dla mnie nie tylko profesjonalnym osiągnięciem, ale również pozwoliło poczuć, że moja praca rzeczywiście wyróżnia się także na arenie międzynarodowej.

Te wydarzenia dodały mi pewności siebie oraz rozbudziły moją ciekawość świata. Chciałam więc wiedzieć i wiedzieć jeszcze więcej! W tym celu zdecydowałam się na wyjazd zagraniczny w ramach

Fot. Bartosz Kubiak

2

programu Erasmus+. Bardzo chciałam rozwinąć moje zainteresowania związane z konstrukcją i projektowaniem ubioru. Postanowiłam sama poszukać uczelni, która dałaby mi szansę rozwoju i jednocześnie zgodziła się na współpracę z UJK. Po kilku miesiącach poszukiwań podjęłam decyzję o kontynuowaniu nauki na brytyjskiej uczelni Alexander College na Cyprze. Mój roczny pobyt na tej malowniczej wyspie nie tylko wzbogacił moje umiejętności, ale również otworzył nowe perspektywy w świecie mody. Współpracując z utalentowanymi cypryjskimi projektantami, takimi jak Pantelis Panteli i Marianna Penga, zdobywałam doświadczenie, które wykraczało poza ramy tra-

dycyjnej edukacji. Dodatkowo w semestrze letnim miałam przyjemność współpracować z Sophią Kouvarou, która zdobywała doświadczenie zarówno w UCA Rochester, jak i podczas pracy z Jean-Pierre'em Braganzą w Londynie.

W rodzinnej atmosferze nie tylko doskonaliłam techniki projektowania mody, ale także zdobywałam profesjonalną wiedzę na temat zrównoważonej mody, skupiając się na tworzeniu ekologicznych i etycznych projektów. Praktyki w pracowniach artystycznych pozwoliły mi stworzyć swoją kolekcję dyplomową, a wymagająca, lecz serdeczna postawa wykładowców wpłynęła pozytywnie na moją kreatywność i samodzielność w pracy projektowej.

Fot. Beijing Institute of Fashion Technology

3

Fot. Christos Ioannou

4

Fot. Beijing Institute of Fashion Technology

5

Fot. Chrysi Mattheou

6

Fot. Ewelina Łęczyńska

7

Na zakończenie roku moja sylwetka była prezentowana na pokazie finałowym w Alexander College, co dowodzi, że byłam traktowana na równi z lokalnymi studentami.

PRZYSZŁOŚĆ NAUKI

W trakcie mojego pobytu na Cyprze miałam również okazję uczestniczyć w licznych sesjach fotograficznych, zarówno indywidualnych, jak i tych dla polskiej marki odzieżowej, we współpracy z agencją Poise.crew w Paphos. To było nie tylko wyjątkowe doświadczenie artystyczne, ale także dało możliwość zanurzenia się w profesjonalnym świecie mody i zgłębiania aspektów związanych z modelowaniem i stylizacją.

Cieszę się, że miałam okazję studiować za granicą. To dla mnie potwierdzenie, że łącząc pasję i wysiłek można zdobyć uznanie w świecie mody. Pobyt w Alexander College w ramach programu Erasmus+ był pełen wyzwań, ale także niezapomnianych chwil, które na zawsze pozostaną w mojej pamięci. Współpraca międzynarodowa z pewnością stanowi przyszłość nauki!

PATRYCJA GOLA

Na zdjęciach nr 2, 6 i 7 Patrycja Gola w strojach własnego projektu, a na zdjęciu nr 4 w projekcie Anastasii Stratigaki. Na zdjęciach nr 1, 3 i 5 modelki w strojach autorstwa Patrycji Goli. Zdjęcia nr 2 i 7 udostępnione dzięki uprzejmości agencji Poise.crew.

W KRAINIE CHIŃSKICH PIEROŻKÓW

Z pozoru podobne do dobrze nam znanych tradycyjnych polskich pierogów, jednak w środku kryją wyjątkowy orientalny smak! Zapraszamy w podróż do dalekiej Azji, gdzie przeniesiemy się za sprawą chińskich jiaozi!

Do swojego kraju zabierają nas studentki Yu-ehan Teng i Ting Yu z Beijing Institute of Fashion Technology oraz Huizhi Sun i Tingsihan Tingsihan z Tiangong University w Tianjin, które w ramach programu Erasmus+ spędzają letni semestr na Wydziale Sztuki UJK. Wszystkie one zajmują się projektowaniem ubrań i właśnie z tym zajęciem wiążą swoją przyszłość. Szczególnie ważne jest dla nich, aby materiały, z których szyte są ubrania, pochodziły z recyklingu, dlatego stawiają na rozwój mody zrównoważonej. Ale nie można przecież kreować nowych trendów z pustymi brzuchami, dlatego zabieramy się za gotowanie!

Jiaozi (czyt. działy) to chińskie pierożki, tradycyjnie przygotowywane z okazji Chińskiego Nowego Roku, który jest świętowany między 21 stycznia a 20 lutego. Jak mówią nasze gospodynie, najchętniej zajadałyby je przez cały rok, jednak ich przygotowanie jest zbyt czasochłonne. Rzeczywiście

– pierożki wymagają sporo pracy, jednak ich smak wynagradza czas spędzony w kuchni. Wszystkie produkty potrzebne do ugotowania tego dania można bez problemu kupić w Polsce.

Zaczynamy od przygotowania ciasta. Mąkę i sól wsympujemy do miski. Wlewamy gorącą wodę i mieszamy. Wyjmujemy na blat lub stolnicę i zagniatamy jednolite, elastyczne ciasto. Przykrywamy ściereczką i odstawiamy na 20–30 minut.

W tym czasie robimy farsz do pierożków. Kapustę pekińską drobno siekamy, wkładamy do miski i posypujemy płaską łyżką soli. Mieszamy. Odstawiamy na 30 minut. Do mięsa mielonego dodajemy tarty imbir, wyciśnięty ząbek czosnku, wodę, sos sojowy i olej sezamowy. Dokładnie mieszamy. Marchewkę obieramy i trzemy na tarce o dużych oczkach. Dymkę i pora kroimy w półplasterki. Kapusta po tym czasie powinna puścić wodę. Bardzo dokładnie odciskamy ją z nadmiaru soków i soli. Wyciśniętą dodajemy do mięsa wraz z marchewką, dymką i porem.

Kiedy ciasto i farsz są już gotowe, przystępujemy do lepienia! Ciasto dzielimy na mniejsze części i rozwałkowujemy. Za pomocą szklanki wycinamy krążki ciasta i ponownie wałkujemy każdy z osobna – jednak tym razem jedynie na brzegach. Środek zostaje nieco bardziej puszysty. Następnie na każdym krążku układamy farsz. Pierożki zle-

piamy tak samo jak polskie – z falbanką – lub formujemy sakiewki.

Wrzucamy je delikatnie do wrzącej wody. Gotujemy na małym ogniu około 10 minut. Po tym czasie dolewamy nieco zimnej wody i ponownie doprowadzamy ją do wrzenia. Dzięki temu ciasto się nie przegotuje, a surowe mięso w farszu będzie miało więcej czasu na ugotowanie.

Tak przygotowane pierożki układamy na talerzu „po chińsku”, czyli na stojąco, falbanką do góry. Możemy zabierać się do jedzenia – oczywiście za pomocą pałeczek, bo tylko wtedy jiaozi będą miały oryginalny chiński smak!

IZABELA FRANKOWICZ

SKŁADNIKI NA PIEROŻKI JIAOZI

Ciasto:

2 szklanki mąki pszennej (ok. 300 g),
¾ szklanki niemal wrzącej wody,
szczypta soli

Farsz:

250 g mielonego mięsa wieprzowego
lub wołowego,
2 szklanki posiekanej kapusty pekińskiej
(plus 1 łyżka soli),
2 łyżki wody,
1 duży ząbek czosnku (przeciśnięty przez praskę),
1 łyżka tartego imbiru,
1 łyżka sosu sojowego,
1 łyżeczka oleju sezamowego,
1 marchewka,
1 cebula dymka (białe i zielone części),
kawałek pora (ok. 5 cm)

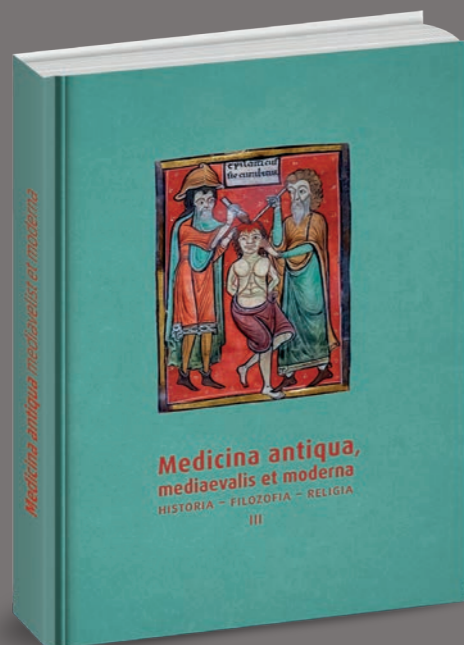
HISTORIA

BEATA WOJCIECHOWSKA, SYLWIA KONARSKA-
-ZIMNICKA, LUCYNA KOSTUCH (red.)

Medicina antiqua, mediaevalis et moderna.
Historia – filozofia – religia, t. 3

2023

Celem publikacji jest prezentacja wybranych aspektów badań nad medycyną starożytną, średniowieczną i nowożytną. Redaktorzy tomu intencjonalnie przyjęli szeroki zakres czasowy i terytorialny, aby dać autorom możliwość pełnego uwidocznienia medycznego dziedzictwa i wpływów kulturowych. Opracowanie zawiera teksty dotyczące historii medycyny europejskiej, w tym polskiego dorobku, ale również niezwykle ważnych osiągnięć bliskowschodnich w tej dziedzinie. Artykuły zgromadzone w niniejszym tomie mają charakter interdyscyplinarny – badania w obszarze historii medycyny wymagają bowiem łączenia elementów dorobku różnych dyscyplin nauki: medycyny, fizyki, przyrodznawstwa, historii, historii nauki, historii religii, historii sztuki, filozofii, teologii, filologii i archeologii. Na tom składa się ponad dwadzieścia artykułów w układzie chronologicznym. W zgromadzonych tekstach analizie poddano liczne zagadnienia badawcze, takie jak: rozwój poszczególnych gałęzi medycyny na przestrzeni wieków; zachowane traktaty i teorie medyczne; choroby i metody leczenia utrwalone w literaturze różnych gatunków; opisane w świadectwach źródłowych choroby kobiece, męskie i dziecięce; problemy kobiet ciężarnych, kwestia statusu lekarza w różnych epokach historycznych, znani lekarze w dziejach; rozwój szpitalnictwa; astrologia medyczna; wpływ klimatu na stan zdrowia człowieka, medyczne praktyki magiczne, problem cudownych uzdrowień; stosunek do osób niepełnosprawnych, popularyzacja wiedzy o zdrowiu; medycyna ludowa.

MONIKA CEPIL

Przeobrażenia rozplanowania wsi józefińskich na obszarze dawnej Galicji
2023

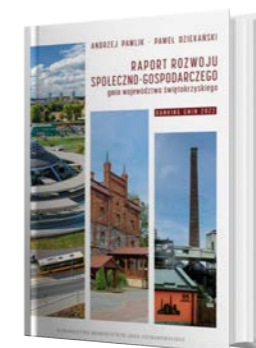
Książka stanowi prezentację badań nad przeobrażeniami rozplanowania wsi józefińskich na obszarze zaboru austriackiego. Podczas procesu kolonizacji józefińskiej powstało 129 jednostek osadniczych. W pierwszym etapie prac przeanalizowano genezę i rozwój osadnictwa józefińskiego. Następnym etapem badań była identyfikacja inicjalnych form rozplanowania siedlisk i rozłogów wiejskich. W przeprowadzonych analizach wyodrębniono siedliska wsi józefińskich o układach jednoosiowych i wieloosiowych. Biorąc pod uwagę zróżnicowanie w obrębie rozłogów, wyróżniono kompleksy zwarte i w rozrzucie. Zespoły parcel składały się ze struktur jednorodnych lub niejednorodnych morfologicznie. W publikacji wzięto pod uwagę także kwestię pierwotnej lokalizacji wybranych elementów zagospodarowania przestrzennego wsi, tj. kościoły, cmentarze, szkoły, karczmy, studnie, suszarnie i piekarnie. W dalszej części książki zaprezentowano wyniki analiz nad przemianami organizacji przestrzennej wsi józefińskich, z naciskiem na przeobrażenia, jakie miały miejsce po II wojnie światowej na obszarze Polski i Ukrainy. Po przeprowadzonych analizach stwierdzono, że zakres zaobserwowanych zmian przestrzennych wsi józefińskich po stronie polskiej i ukraińskiej wykazują zarówno podobieństwa, jak i różnice. Dostrzeżono także wyraźne przekształcenia dawnych struktur rozłogów w układach wieloblokowych we wsiach leżących na terenie Ukrainy. Zakres przeobrażeń osadniczych jest współcześnie większy na terenach znajdujących się w strefie oddziaływania miast. Ogromnym przemianom ulega zabudowa i sposób zagospodarowania przestrzennego.

ELŻBIETA SŁABIŃSKA

Działalność Kieleckiej Izby Rolniczej
w świetle sprawozdań za lata
1933/1934 – 1937/1938
2023

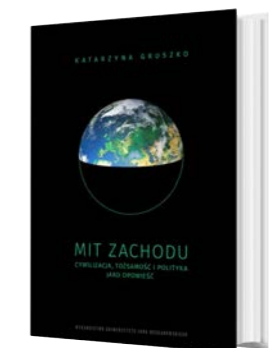
Przedmiotem rozważań autorki jest Kielecka Izba Rolnicza, która faktyczną działalność podjęła w 1933 roku. Celem Izby był wzrost produkcji roślinnej i zwierzęcej, poprzez dostosowanie jej do warunków lokalnych. W skali mikro chodziło o zwiększenie dochodowości gospodarstw rolnych, w skali makro – o modernizację rolnictwa.

ANDRZEJ PAWLIK, PAWEŁ DZIEKAŃSKI

Raport rozwoju społeczno-gospodarczego gmin województwa świętokrzyskiego. Ranking gmin 2022
2023

Celem opracowania jest dokonanie oceny przestrzennego zróżnicowania rozwoju gmin województwa świętokrzyskiego z wykorzystaniem miary syntetycznej. Umożliwia to uszeregowanie i pogrupowanie gmin z punktu widzenia kryterium głównego, a także zbadanie, czy i w jakim stopniu zmienne jej struktury ją determinują.

KATARZYNA GRUSZKO

Mit Zachodu. Cywilizacja, tożsamość i polityka jako opowieść
2023

Publikacja stanowi próbę znalezienia odpowiedzi na pytanie o naturę grupy państw przynależących do omawianej wspólnoty. Punktem wyjścia jest założenie, że każdy podmiot oprócz świata fizycznego funkcjonuje również w świecie wyobrażeń i narracji, symbolicznych par opozycji My i Inni. Jeżeli przybierają one formę ważnych opowieści reprezentujących niezmienny wzór, można je nazywać mitami.

AGATA CHROBOT, JACEK PIELAS

Anna ze Stanisławskich Zbąska, pierwsza polska poetka. Biografia historyczna

2023

Prezentowane opracowanie jest pierwszą w polskiej historiografii książkową biografią Anny ze Stanisławskich Zbąskiej (1652–1701), uznawanej za pierwszą polską poetkę. Biografia ukazuje krąg rodzinny poetki, jej więzy genealogiczne ze strony ojczystej i macierzystej, pokrewieństwo i powinowactwo z przedstawicielami ówczesnej elity politycznej i społecznej Rzeczypospolitej; prezentuje okres dzieciństwa i młodości, następnie postaci trzech jej mężów wraz z określeniem znaczenia ich rodzin w obrębie stanu szlacheckiego drugiej połowy XVII wieku; przedstawia dzieje tychże związków małżeńskich i ich skutki, zwłaszcza dla poetki; wreszcie ukazuje jej losy po napisaniu dzieła jej życia w 1685 r. oraz działalność fundacyjną; na koniec omawia realizację jej ostatniej woli testamentowej.

Opracowanie jest biografią historyczną, a więc pomija ocenę wartości poetyckiej utworów poetki. Integralną część książki stanowi aneks składający się z dokumentów źródłowych, tablic genealogicznych i ilustracji. Publikowane teksty źródłowe w większości wnoszą nieznane dotąd informacje o życiu poetki i jej rodziny.

FILOLOGIA POLSKA

HISTORIA

GRZEGORZ MIERNIK,
ANITA MŁYNARCZYK TOMCZYK (red.)

Transformacja systemowa w Polsce z przełomu lat 80. i 90. XX wieku. Wybrane konteksty

2023

Publikacja objęła refleksją naukową początkowy okres transformacji. Lata 1989–1993 to kluczowy w dziejach Polski moment odchodzenia od systemu centralnie kierowanego ku gospodarce rynkowej. Przeobrażenia dokonywały się nie tylko w gospodarce, lecz także na scenie politycznej. Wielkie zmiany nastąpiły w codziennym życiu obywateli i choć generalnie były pozytywne, to w ujęciu oddolnym nie były oceniane dobrze. Niektóre z ważkich przemian udało się w niniejszym tomie wskazać.

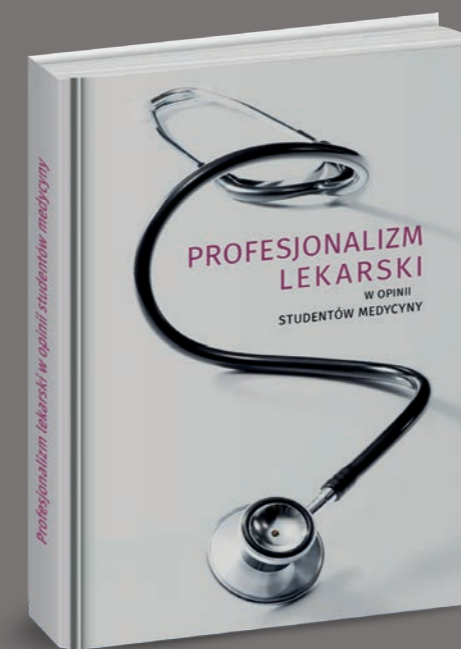
Dziesięć tekstów, które złożyły się na książkę, porusza szerokie spektrum problemów. Autorzy zaprezentowali wyniki badań na poziomie makrospołecznym (np. aktywność Kościoła katolickiego w Polsce), mezospołecznym (np. sytuacja przemysłu motoryzacyjnego, sytuacja PGR-ów) i mikrospołecznym (np. likwidacja monumentów upamiętniających Armię Czerwoną w Kielcach, sytuacja nieruchomości zabytkowych na Dolnym Śląsku).

MEDYCINA

Profesjonalizm lekarski w opinii studentów medycyny
STANISŁAW GŁUSZEK (oprac.)

2024

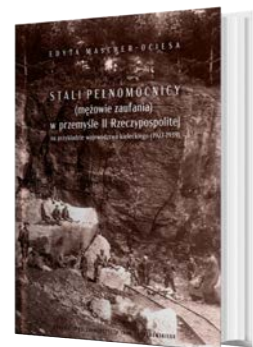
Książka gromadzi opinie młodych ludzi – studentów medycyny, zaprezentowane w formie miniesejów. To refleksja ważna dla przyszłości kraju i społeczeństwa, ponieważ dzisiejsi studenci medycyny w najbliższej przyszłości będą kształtować, jako lekarze, realia ochrony zdrowia. Refleksja adeptów sztuki lekarskiej jest podzielona na trzy bloki tematyczne. Pierwszy z nich dotyczy oceny roli profesjonalizmu w postępowaniu lekarza wobec bardzo wysokich oczekiwań społecznych w tym zakresie – przecież to lekarzom powierzamy własne zdrowie i życie, oczekując pomyślnego rozwiązania naszych problemów zdrowotnych. Kluczowym problemem poruszonym w obrębie dyskusji nad profesjonalizmem lekarskim jest holistyczne przygotowanie do zawodu lekarza – nie tylko merytoryczne, w zakresie wiedzy i umiejętności medycznych, ale także obejmujące kompetencje psychologiczne, zdolności komunikacji interpersonalnej i empatii. Kolejny blok problemów ochrony zdrowia stanowią: warunki infrastrukturalne, organizacyjne i płacowe, kultura pracy, odbiór społeczny pracy lekarza. Jak to postrzegają studenci medycyny, którzy rozpoczynają intelektualną i zawodową medyczną drogę? Jakie zmiany postulują, aby realizować powołanie lekarskie w sposób najbardziej spełniający oczekiwania społeczne? W jakich warunkach będzie to możliwe? Blok trzeci skupia refleksję na tym, jak współcześnie można i trzeba rozumieć powołanie lekarskie. Czy w obliczu olbrzymiego rozwoju cywilizacyjnego i technologicznego powołanie lekarskie nadal jest niezbędne do realizacji profesjonalnych zadań lekarza?

DOROTA POŁOWNIAK-WAWRZONEK
Słownik wyrazów i frazeologizmów współczesnej polszczyzny motywowanych sytuacją walki (zbrojnej)

2023

Słownik składa się ze Wstępu, podzielonego na pięć podrozdziałów, w których opisane są m.in. motywacje związków frazeologicznych oraz frazeologizmy współczesnej polszczyzny motywowane sytuacją walki. Część zasadniczą pracy stanowi sam słownik, którego hasła ułożone są w porządku alfabetycznym. Zazwyczaj po jednowyrazowym hasle rejestrowane są frazeologizmy zawierające dany wyraz. Hasła są ilustrowane cytatami z literatury pięknej, z prasy, z publikacji naukowych (w tym językoznawczych) i z internetu. Słownik zawiera również bibliografię, wykaz źródeł, wykaz skrótów oraz indeks. Monografia ujawnia, jak wyrazy i frazeologizmy związane pierwotnie z walką (zbrojną) nabierają znaczeń metaforycznych i zaczynają funkcjonować w opisach innych domen. Wśród wskazanych domen docelowych wyróżniają się przede wszystkim takie sfery, jak: spór słowny, polityka, ekonomia, pewne procesy psychiczne, określone procesy dotyczące organizmu ludzkiego, miłość, zaloty, inne formy rywalizacji i działań celowych.

EDYTA MAJCHER-OCIESA

Stali pełnomocnicy (mężowie zaufania) w przemyśle II Rzeczypospolitej na przykładzie województwa kieleckiego (1927–1939)

2023

Publikacja poświęcona stałym pełnomocnikom (mężom zaufania), którzy zostali powołani po raz pierwszy w 1930 r., a ich działalność przerwał wybuch II wojny światowej. Wykonywali oni nieodpłatnie prace zlecone przez urzędników wydziałów przemysłowych i bezpieczeństwa publicznego, działających przy urzędach wojewódzkich.

MARIUSZ NOWAK

U źródeł trójlojalizmu krakowskich konserwatystów – XIX-wieczny porządek międzynarodowy w Europie a perspektywy dla sprawy polskiej w świetle piśmiennictwa Henryka Lisickiego

2024

Rozprawa stanowi charakterystykę poglądów na temat realiów europejskich stosunków międzynarodowych w XIX wieku jednego z wyróżniających się działaczy konserwatywnych, tzw. krakowskich konserwatystów (stańczyków) – Henryka Lisickiego.

MAGDALENA MOLENDOWSKA,
RAFAŁ MIERNIK, PAWEŁ GÓRSKI,
MARTYNA OSTROWSKA (red.)

Bezpieczeństwo przemieszczania się osób i towarów w Unii Europejskiej

2023

Monografia obejmuje zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa oraz obowiązujących przepisów dotyczących przemieszczania się osób i towarów w UE. Wskazano na osiągnięcia oraz narzędzia informatyczne służące walce z przestępczością i ochronie granic. Omówiono nowoczesne systemy elektroniczne: SIS, ETIAS, Eurodac, ECRIS.

KIERUNKI STUDIÓW NA UNIWERSYTECIE JANA KOCHANOWSKIEGO W KIELCACH

COLLEGIUM MEDICUM UJK

dietetyka, farmacja, fizjoterapia, inżynieria biomedyczna, kierunek lekarski, medicine in english language, kosmetologia, pielęgniarstwo, położnictwo, ratownictwo medyczne, wychowanie fizyczne, zdrowie publiczne

WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

dziennikarstwo i komunikacja społeczna, filologia angielska, filologia germańska, filologia polska, historia, lingwistyka stosowana, logopedia ogólna

WYDZIAŁ NAUK ŚCISŁYCH I PRZYRODNICZYCH

biologia, biotechnologia, biotechnologia, chemia, data engineering, fizyka, fizyka techniczna, geografia, geoinformacja z gospodarką przestrzenną, informatyka, inżynieria danych, matematyka, ochrona środowiska, rolnictwo, systemy diagnostyczne w medycynie, turystyka i rekreacja, turystyka zrównoważona

WYDZIAŁ PEDAGOGIKI I PSYCHOLOGII

pedagogika, pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, pedagogika specjalna, praca socjalna, psychologia

WYDZIAŁ PRAWA I NAUK SPOŁECZNYCH

administracja, bezpieczeństwo narodowe, ekonomia, finanse i rachunkowość, geopolityka, kryminologia stosowana, logistyka, prawo, stosunki międzynarodowe, zarządzanie

WYDZIAŁ SZTUKI

design, design społeczny, edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, grafika, sztuki plastyczne, visual arts

FILIA UJK W SANDOMIERZU

administracja, filologia angielska, kosmetologia, mechatronika

O CO CHODZI Z TYM MURZYNEM, CZYLI „STOP CALLING ME MURZYN”

Można mówić Murzyn czy nie można? Jakiś czas temu Murzyn żył swoim życiem, a od dekady stał się przedmiotem sporu.

Jedni tego wyrazu bronią, inni go zwalczają. A więc dziś o *Murzynie* w wybranych pytaniach i odpowiedziach jego zwolenników oraz przeciwników. **Skąd się wziął Murzyn w polszczyźnie? Znała go przecież nawet moja prababcia, a ja mam go wykasować ze słownika?**

Pewnie nawet i jej prababcia. *Murzyn* – zanotowany już w wieku XIV – trafił do nas z języka staro-czeskiego: *muřín*. A tu dotarł z łaciny: *Maurus*, czyli ‘Maur, północnoafrykański człowiek rasy czarnej’ (*Mohr* po niemiecku, *Moor* po angielsku). Zapożyczenie dla potrzeb przekładu Biblii nie odnosiło się wszakże do wszystkich mieszkańców Afryki, a raczej do tych z północy, przede wszystkim Arabów. Pierwotnie *Murzyn* nie był wyraźnie obciążony negatywnym skojarzeniem. Zawsze jednak oznaczał kogoś stosunkowo obcego pod różnymi względami. A obcy wiadomo...

Co w takim razie z określeniami typu *Nigger*?

To angielskie słowo – oraz hiszpańskie *Negro* i francuskie *Nègre* – utworzono od łacińskiego *niger* (dosł. ‘lśniący czarny’) w czasach kolonialnych.

Fot. z archiwum Piotra Zbróga

Okrutnych, jak powszechnie wiadomo. W państwach posiadających kolonie od dawna odchodzi się od posługiwania się tymi słowami ze względu na złe konotacje z tamtymi czasami i ich współczesnymi konsekwencjami. *Nigger*, *negro* tłumaczy się zazwyczaj jako *czarnuch*. To, że czasem posługują się nimi osoby czarnoskóre wobec siebie, nie zmienia pogardliwego charakteru tych wyrazów. Gdy przyjeżdżający do Polski szukają w słowniku synonimu zasłyszanego *Murzyna*, znajdują *Negro*. Sprawia to, że od razu niejako przypisują negatywne – postkolonialne – nacechowanie także naszemu *Murzynowi*.

A czy słowniki podają jakieś synonimy rzeczownika *Murzyn*?

W jednym z ważnych wymieniono następujące: *asfalt*, *bambo*, *bambus*, *brudas*, *czarnuch*, *morus*, *syfiarz*, *szuwaks* (wsjp.pl). Bez żadnych kwalifikatorów (np. typu *pogardliwie*). Tak po prostu. Co Państwo sądzą o ich wydźwięku?

A gdyby zamiast *Murzyn* mówić np. *Afroamerykanin* lub *Czarny*? Albo *Afrykańczyk*?

Kolejno. Pierwszy – jak sama nazwa wskazuje – określa Amerykanina mającego swe afrykańskie korzenie. Drugi według wielu Polaków zawiera znaczący negatywny ładunek emocjonalny. *Przyszedeł Czarny* – dobrze? Wnikliwi dowodzą, że nie każda osoba czarnoskóra pochodzi z Afryki. To o trzecim. Jeszcze jest *Afropolak*... Może najlepszy to *czarnoskóry*, np. *czarnoskóra piosenkarka*. Choć nawet i w tym wypadku zaczyna się spór: kto ma faktycznie czarną skórę, kto – brązową, a kto po prostu ciemniejszą karnację. Tak źle i tak niedobrze.

A co w słownikach piszą o rzeczowniku Murzyn?

Przytaczam nowsze wersje: *Murzyn* ‘człowiek mający czarną skórę, słowo dziś często uważane za obraźliwe’ lub ‘człowiek należący do rasy czarnej; współcześnie wyraz uważany za obraźliwy’; *murzyn* ‘ktoś wyzyskiwany’. W słownikach podaje się też przykłady połączeń. Dla wielu może do przyjęcia: *Murzyn amerykański, sudański*. Ale już gdy spojrzeć na kolokacje: *niewolnictwo, ucisk czy praca Murzynów*, robi się mniej wesoło. Dalej jest tylko gorzej: (*nie*) *dyskryminować, zatrudnić, bić, zamordować Murzynów* oraz słynne, choć wulgarne określenie stopnia zaciemnienia: *ciemno jak w d... u Murzyna*. Ponadto istnieją dość znane i utrwalone w języku związki: *ktoś jest sto lat za Murzynami, biały murzyn, zdać egzamin na murzyna* (zdać egzamin za kogoś), *Murzyn zrobił swoje, murzyn może odejść* (to z Schillera). Same dobre rzeczy się z tymi Murzynami kojarzą leksykografom.

A Julian Tuwim w swoim wierszyku „Murzynek Bambo” też obrażał osoby czarnoskóre?

Powszechnie uważa się ów wierszyk za niewinny. Dla wielu traktuje on z pobłażliwością owo sympatyczne – skądinąd – dziecko. Jednak imię „naszego koleżki” – *Bambo* – stało się pogardliwym określeniem osoby czarnoskórej. A i *koleżka* ma dziś zabarwienie raczej pejoratywne. Niemcy też mieli swą wersję (H. Hoffmann, 1845, *Geschichte vom schwarzen Buben*): biali chłopcy z Murzynka się śmiali i za karę do kałamarni powpadali, i się nawet czarniejsi niż on sam stali. Bardzo zabawne...

A czy sprawozdawcy sportowi grzeszą, na lewo i prawo formułując deskrypcje określone barwą skóry zawodniczek i zawodników?

Mówią: „czarnoskóry Niemiec przy piłce”. To Rudiger. Nikt nie powie białoskóry Niemiec. Ale też: „pierwszym białym zawodnikiem na mecie był Norweg”. Na podium znaleźli się jednak reprezentanci Kenii i Tanzanii. I znowu ten kolor. Wszyscy pamiętamy, że przed pojedynkiem bokserów pisano: „Nadzieja białych przeciwko czarnej mocy”. Wystarczyło – pojedynek Andrzeja Gołoty z Mikiem Tysonem. Ale dodano kolorytu w komentarzu. Sportowcy – jak piosenkarze i inni ludzie – mają imiona, nazwiska, kraje pochodzenia itp. Określenie koloru skóry lub – dyskusyjnej nawet naukowo – rasy wydaje się często zbędne. **Ponoć osoby czarnoskóre nie obrażają się, gdy ktoś krzyczy do nich „Murzyn”?**

Polka, córka Afrykanina, została wielokrotnie nazwana Murzynem przez mężczyzn mieszkających na jej osiedlu. Zgłosiła to na policję. W odwecie zwróciła się do jednego: „Ty białasie”. On też to zgłosił. Przypadek?

A o co chodziło studentce, która przyszła na demonstrację z tym plakatem?

Właśnie. O co jej chodziło...

UJK W OBIEKTYWIE 2024

ø 77 mm

nature

*Doświadczaj!
Poznawaj!
studuj!*

Uniwersytet
Jana Kochanowskiego
w Kielcach